

SLOVENSKI NAROD.

Plaša vsak dan sveder invarsih nedelje in pravosila ter velja po pošti prejemati avstro-ograrske dežele na vse leto 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 15 K, na pol leta 8 K, na četrt leta 4 K, na en mesec 1 K 50 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K, za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez izdatka vplačane naročnine se ne omira. — Za omanila se plačuje od petarostopne poštne vrste po 14 h, če se omanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depisi naj se izvolé frankovati. — Reklame se ne vrščajo. — Uredništvo in upravitelstvo je v Knafljovih ulicah št. 5. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklame, omanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništvo telefon št. 84.

Posamezne številke po 10 h.

Upravištvu telefon št. 85.

Vseslovanski dnevi v Ljubljani.

I.

Dogodki v Ptuj, ki so z elementarni silo razburkali vso slovensko javnost, so povzročili, da doslej še nismo na tem mestu spregovorili o zgodovinski važnih dneh, ko so se zastopniki vsega slovanstva zbrali pretekli teden v Ljubljani, da nadaljujejo grandiozno stavbo, kateri temelj je bil položen na slovanski konferenci v Pragi, stavbo, na kateri precejšnjo se blešči napis: Svoboda, bratstvo in enakost vseh slovanskih narodov.

Pred kongresom slovanskih časnika so pisali listi, da se ima smatrati ta kongres kot nadaljevanje, kot nekako izpopolnilo historijske pomenljive slovanske praške konference. Marsikdo temu ni verjel, misleč, da so takšni glasovi samo navadna reklama za kongres sam.

A vendar se je napoved, da bo ljubljanski časnikarski shod slovanske praške konference na drugem mestu in v drugi obliki, popolnoma uresničila.

Praške slovanske konference so se večinoma udeležili samo aktivni politiki. Na tej konferenci se je položil temeljni kamen k rusko-poljskemu sporazumljenju.

Toda orjaško delo za pomirjenje med Rusi in Poljaki bi ne moglo imeti uspeha, bi ne moglo napredovati, ako bi sponelo zgolj na ramah tistih, ki so dali iniciativo za praško konferenco in ki so se je udeležili. Parola »Svoboda, enakost in bratstvo med slovanskimi narodi« bi ne našla željenega odziva v slovanskih narodih samih, ako bi se zastopniki javnega mnenja o slovanstvu ne pridružili akciji, započeti 12. julija t. l. v Pragi.

Brez slovanskega časopisja, brez njegovega aktivnega sodelovanja bi bilo nemogoče izvesti gigantsko delo, čigar temelj se je položil v Pragi, nemogoče bi bilo, da bi se kdaj uresničile one ideje, ki jih oznanja neoslavizem!

O tem so bili prepričani tudi vsi oni slovanski predstavitelji, ki so jeli propagirati idejo neoslavizma. Zato je prihitelo veliko število njih, ki so se udeležili znamenite praške konference, na slovanski časnikarski kongres v Ljubljani, dobro vedoč, da se ima tu na tem shodu odločiti, da-li se bodo moglo med narodi slovanskimi

oživotvoriti ideje, ki jih je vrglo na površje novo slovansko gibanje.

In res tu v Ljubljani, v prestolnici Benjamina med slovanskimi narodi — slovanskega naroda, se je zgodil čudež, ki se je zdel še pred meseci nemogoč: Zastopniki vsega slovanskega časopisja, reprezentantje javnega mnenja slovanskega so se enodušno izjavili za ideje, ki jih oznanja neoslavizem, ter se zavezali delovati v njih smislu in duhu.

Rusi iz carstva in Galicije, Poljaki iz kraljestva, iz Galicije in Poznanja, Slovaki, Hrvatje in Sloveni, Srbi in Bolgari, vsi ti so na ljubljanskem kongresu svečano proglasili, da smatrajo načelo »Svoboda, enakost in bratstvo med slovanskimi narodi« za edino spasonosno za slovanstvo in da hočejo vse svoje sile posvetiti v to, da se ideje, izvirajoče iz tega načela, izvedo, ako tudi polagoma, in uresničijo.

Enodušnost — ta redka cvetka med Slovani — pri tej manifestaciji že kaže, da se je tu šlo za veliko stvar, kateri pripisujejo vsi Slovani brez izjeme neprecenljivo važnost.

Ako bi kongres slovanskih časnikarjev v Ljubljani ne imel nobenega drugega uspeha, bi že dejstvo, da so se na tem kongresu zastopniki vsega slovanskega časopisja postavili na stališče novega, za Slovane edino spasonosnega blagovestja — neoslavizma, zadoščalo, da se to prireditelj proglasi za eno najvažnejših točk v zgodovini sodobnega slovanskega gibanja.

Praška slovanska konferenca je prvi, kongres slovanskih časnikarjev v Ljubljani je drugi vogelni kamen orjaške zgradbe, ki se ji pravi kulturno vseslovanstvo!

Na praški konferenci so se zbrali stavbni inženirji, v Ljubljani pa delavci, zidarji stavbe slovanske vzajemnosti!

R. P.

Pismo s Hrvaškega.

(Rauchovi načrti za bodočnost. — Skandal v Koprivnici. — Hrvatje na interparlamentarni konferenci v Berlinu.)

Zagreb, 18. septembra.

Bliza se zadnji rok — 1. oktober —, ko bi po zakonu moral biti sklican hrvaški sabor, da zboruje polne tri mesece, tedaj do konca leta. V zadnjih devetih mesecih je namreč imel sabor seje le dva dni, ni se niti konstituiral, a po osnovnih zakonih bi moral vsako leto zborovati vsaj tri mesece. Dosedaj je pozeptan za-voj gre preko cerkvenih uredb in nehoti pripravila cerkvi smrt, ker tako zahteva večni zakon naravnega razvoja. Cerkev je osamela in zapuščenost. Živi le še od preteklosti. Cerkev avtoriteta pada vedno rapidneje. Zadnji stebri te ogromne stavbe se podirajo. Cerkev čuti svojo slabost in onemoglost. V zadnjih vzdihih se zateka k policiji; iz zavisti, onemoglosti jeze in maščevalnosti pa pri svojem odumiranju nasprotuje z vsemi močmi, ki so ji še na razpolago, vsem tistim faktorjem, ki direktno ali indirektno pripravljajo njen konec. Že dejstvo, da tudi človekoljubne organizacije ne spadajo več v cerkveno področje, govori jasno o cerkvenem propadanju. Hjerarhijo jezi, da ne more zakriti simptomov cerkvene dekadence, in to svojo jezo kaže tudi napram tako človekoljubnim institucijam, kot je na primer organizacija za varstvo otrok. Vzrok je ta, ker prehaja administrativna tudi humanitetnih zavodov iz rok klerikov v roke laikov.

Bolj razumljivo pa je, zakaj je bila cerkev vedno in je sovražnica vede, svobodnega znanstvenega raziskavanja. Kot v pojasnilo hočem predvsem navesti nekaj stavkov iz referata prof. Sergija na kongresu »Svobodne Misli« v Rimu 20. oktobra leta 1904. V svoji temi »Dogma in veda« pravi med drugim: »Ver-

kon o potrebi, da se votira proračun, ker baron Rauch vlada brez odobrenega proračuna. Sedaj bomo videli, ali se bo glede zapostavljanja ustave šlo pri nas še dalje.

Zvedelo se je, da bi Rauch imel najrajši, da bi se naš sabor 1. oktobra razpustil, toda nove volive bi se naj ne razpisale v treh mesecih, kajor predpisuje zakon, temu bi rad vsaj leto dni vladal brez sabora. Vladal bi rad kakor paša, kakor se danes niti na Turškem ne vlada več, da bi tako temeljito pripravil teren — za bodoče volitve.

Ako bi najvišji faktorji res pritrtili k takemu demoralizatornemu absolutizmu na Hrvaškem, tedaj oni zgoraj res hočejo izzvati pri nas nedogledne posledice. Ako se z najvišjega mesta gazi zakon, zakaj bi se potem narod držal zakonov, in to še vseh preostalih zakonov, ki so napravljeni proti njemu.

Med tem pa Rauch vendar le »dela«. Dela zato, da se more pohvaliti, kako se polagoma obrača javno mnenje njemu v prilog. Na eni strani s silo, na drugi strani z mitro.

Nadaljuje z zapiranjem Srbov, da ima čim več »velikodajalcev«. Pri tem se postopa s tekočim cinizmom in brezvestnostjo, da je groza. Popolnoma je jasno, da so vsi ti aretiranci — sedaj jih je že 27 — žrtve politične špekulacije. Saj je dokazano, da so v Pešti in na Dunaju vedeli za vso to navidezno »zaroto« že lani, a vendar »roka pravice« ni posegla v mes. Iz tega je pač razvidno, da cela »veleizdaja« ni bila tako nevarna za monarhijo, da bi se ne bilo moglo počakati za zapiranjem. Vse to jasno priča, da se gre pri tem za politični kšeft, da se zdrobi opozicija. A da bi zaradi tega morali res trpeti takšni politiki in časnikarji, katerih drugi poklic je na Hrvaškem sedeti v ječi! Toda pri nas zapirajo popolnoma mirroljubne vaške trgovce, ki o politiki niti pojma nimajo. Uničuje se jim eksistencija, zapirajo tuberkulozne uradnike z velikimi rodbinami, da se menda »zdravijo« v smrdljivih zaporih. Preiskovalni zapor, ki bi se zaradi prav jasnega »materiala« (srbske slike, emblemov, cirilice itd.) mogel hitro končati, razteguje se do brezkončnosti. Imajo jih v preiskovalnem zaporu poglavito zato, da prestrašijo druge. Najbrže si ne bodo nikdar upali s tem »materialom« priti v javnost pred sodišče.

A kar je najhujše, v tem zapiranju se vidi stalni zistem. Dosedaj jih zapirajo iz dveh volilnih okrajev: kostajniškega in virginov-

stovskega. V prvem okraju je prodr-la koalicijska samo s 3 glasovi večine proti madžaronom in frankovcem, a v drugem okraju je sploh le 88 volilcev, od teh gotovo polovica uradnikov. Koliko volilcev je treba tu zapreti, da dobi vlada še s kakšnim drugim nasiljem večino?

Takih okrajev na tak način bi mogla vlada pač še nekoliko »osvojiti«, a vse to bi bilo še z daleka premalo, da pride do večine 88 mandatov.

Drugo Rauchovo »delo« je, da prepoveduje ljudske shode, ki jih sklicujejo poslanci. V Ogulinu je bil zabranjen shod bivšemu podbanu Nikoliću, ki je imel nato v svojem okraju nekoliko zaupnih sestankov. V Jastrebarskem je bil prepovedan javni shod dr. Bauerju; vršil se je nato tudi zaupni sestanek. Enako se je prigodilo dr. Pelešu v Glini.

Tretja smer Rauchovega »dela« je, da zopet potuje po Hrvaškem. Rauch se da najprej informirati, katero mesto stremi najbolj po kakšni krajevni koristi. Kadar to izve, potem da po svojih oblastih pripravljati po neodvisnih elementih »štimgungo« zase. Obeta se jim izpolnitev njihovih želj, samo ako ne bodo demonstrirali, kadar pride ban, in da ga vsaj kaka oseba pričaka na kolodvoru. In seveda prepričavajo potem take lokalne patrijote: lahko ste kakršnegakoli hočete političnega mišljenja o Rauchu; tu se gre samo za poglavarja dežele. Na take zapeljive obljube se udeležijo potem vendarle kateri naivnejši na lim.

Tako je bilo tudi v Koprivnici. Tam si je mesto zgradilo lepo gimnazijo, rado bi dobilo tudi trgovsko šolo. A sedaj se Koprivničanom gre za to, da zdržavanje te gimnazije prevzame popolnoma dežela nase. Rauch je seveda za vse te želje vedel ter je pred prihodom v Koprivnico — drugače čisto opozicijsko, koalicijsko mesto — brzojavil načelniku, da za njihovo prošnjo za trgovsko šolo stoji zelo povoljno... In res je prišel načelnik z ostalimi uradniki pričakat Raucha na kolodvor.

V mestu samem je odvedel bana v sejno dvorano mestnega zastopstva. — Ta dogodek je razveselil Rauchova glasila do ekstaze. Takoj se je naznanilo na vse strani, s kakim slavnjem je bil sprejet Rauch v Koprivnici.

Koalicijski časopisi, v prvi vrsti »Pokret«, so najostreje obsodili postopanje koprivniškega načelnika. Sklicevali so se na ta slučaj, kako

Rauch, ako ga kje direktno ne popljuje, takoj javlja v Pešto, da so ga s cveticami obsipavali.

Na interparlamentarno konferenco v Berlinu so odpotovali trije zastopniki koalicijske (dr. Šurmin, Roje in Zagorac). To dejstvo samo je silno razburilo Madžare, ki povsod na takih kongresih paradijajo kot veliki kulturni propagatorji miru. Hrvatje so se prijavili kot posebna narodna skupina, ter so bili brzoglavno iz Berlina obveščeni, da jih je »Unija« sprejela. Med tem so začeli Madžari, ki so že prišli v Berlin, intrigirati na vse mogoče načine, da bi bili Hrvatje izključeni iz vrst boriteljev miru, češ, da se niso prijavili — v madžarsko skupino! Oni namreč augmentirajo, da naš sabor ni parlament, da Hrvatje morejo sodelovati le kot člani peštanskega sabora, a tedaj morajo spadati v madžarsko skupino. In res so s svojim spletkarstvom izposlovali, da so Nemci poslali nato drugo brzoglavko, da Hrvatov — ne sprejmejo. Med tem pa so Hrvatje že prispeli v Berlin. In tako se bo na kongresu vendar sprožilo tudi hrvaško vprašanje ter se razsvetli naše razmerje napram Madžarom.

Glasovi iz Idrije.

Liberalci se pogajajo? »Slovenec« je v svoji resnicoljubnosti zabeležil vest, da se liberalci skušajo s klerikalci pogoditi glede prezidave mestnega poslopja. Ta vest je sama na sebi tembolj neresnična, ker je ravno nasprotno res. Klerikalci bi se radi pogodili; kajti jelo jih je skrbeti, kaj bo, če se prezidava izvrši v kljub njihovem rovarstvu in nagajanju. Gotovo bi bilo le pravično, da bi se klerikalce izključilo od dobrot prezidane hiše in oni sami bi v nasprotnem slučaju gotovo tako stori-ili. Kaj enakega pričakujejo od naprednjakov, ker po sebi hlače merijo. Zato jih skrbi; pametnejši in preudarnejši med njimi tudi pravilno uvidevajo situvacijo, da se prezidava ne bode mogla za vedno preprečiti, in vsled tega bi radi dosegli, da bi se to ne izvršilo proti njim. Gosp. Goli, kakor star lisjak, je seveda že tudi prišel na to idejo. V pogovoru z nekaterimi našimi možmi, je izjavil, ko se mu je zagotovilo, da je mestni dom namenjen vsemu prebivalstvu, ne glede na politično pripranje, — da je bil on doslej uverjen, da se hoče samo naprednjake

LISTEK.

Nekoliko komentarja k cerkvenim govorom naše duhovščine.

(Dalje.)

L. . . ič.

Polagoma pa je padala politična in gospodarska premoč cerkve in s tem tudi njen kulturno - socialni pomen. Nastopi doba laicizacije, v kateri se je začela človeška družba s svojimi institucijami odtegovati cerkveni oblasti in vplivu. Administrativno družbe je prevzela država, ki je vedno bolj in bolj izpodirjala cerkev tudi na kulturno - socialnem polju. Laiciziralo se je šolstvo in sploh kulturni in humanitetni zavodi. Družba je odrasla cerkveni kulturi in cerkve tudi v tem oziru ne potrebuje več, ker ima mnogo višjo kulturo kot je pa zastarela cerkev.

Tako mora hjerarhija z žalostjo uvidevati, kako je cerkev s svojimi preživelimi uredbami vedno bolj in bolj tuja moderni družbi. Kulturno-socialni razvoj moderne družbe napreduje hitrih korakov, ker se je eliminiralo cerkveni vpliv. Ta raz-

stvo je produkt čuta, ki se pojavi v vsakem človeku pri prirodnih skrivnostih, pri stiku z bližnjim. Ti čuti so pri vsakem narodu, stanu, posamezniku različni; menjajo se v raznih pokrajinah, v zgodovini itd.; verstvo je torej stvar čuta, nekaj individualnega, pri vsakem nekaj različnega in zato je nemogoče postaviti absolutno verska pravila; nasproti temu pa veda temelji na poznatih razuma, ki se ne menjajo in se jih lahko vedno in povsod dokaže s poskusom ali izkušnjo. Verstva, v kolikor so organizirana v cerkvah, postavljajo dogme; to so baje neizpremenljive, absolutne resnice; veda pa dogem ne more pripustiti, ker si je v svesti relativnosti svojega poznanja. Veda ne trdi, da že ima resnico, ampak da resnico išče; vere pa trdijo, da že imajo absolutno resnico... Verstvo dospe k dogmi na apriorni način, to se pravi, da si postavi nedokazan, neutemeljen princip, na podlagi katerega potem izvaja posledice; veda pa se poslužuje aposteriornega načina, to se pravi, da pride na temelju poizkusov in izkušenj do neovrgljivih istin in na podlagi teh istin prihaja do sklepov. Poleg tega metodničnega razpora pa vlada med verstvom in vedo še notetični razpor: pri razlaganju prirodnih pojavov se poslužuje verstvo mitov, bajk, tradicij, povesti, dočim se veda opira

zopet le na istine, ki so dokazane s poizkusi in izkušnjami...

Tako si je tudi krščanska cerkev na podlagi sv. pisma, Aristotela in Tomaža Akvinskega ustvarila na apriorni način svoj cerkveni filozofični sistem, na katerem temelji srednjeveški svetovni nazor, ki je dajal ob svojem času precizen in za tedanje ljudi zadovoljiv odgovor na vsako vprašanje, ki nastane, če se govori o razmerju človeka do bližnjega, večnosti in prirode. Cerkev je prišla do teh odgovorov na apriorni način, kar nasprotuje naravnost človeškemu razumu. Vrh tega pa je cerkev postavila normo, da je vsako razmotrivanje in raziskavanje, ki se ne podreja in ne naslanja na njen filozofični sistem, pregrešno, krivo-verško in vsled tega kaznjivo, ker vse, kar je potreba človeštvu vedeti, je obseženo v njenih naukih in cerkev sama ne potrebuje pouka.

Duh tistih mož pa, ki se je z veliko ljubeznijo in verno poglavlil v antično kulturo, se je moral nujno otrešiti suženjskega vpliva biblije in nastopiti svobodno pot razvoja. Oživel je zopet prava znanstvena metoda, ki je zavrgla avtoriteto sv. pisma, Aristotela in tomizma. Veda se je osvobodila cerkvene avtoritete, šla svojo pot, odkrivala svetopisemske znanstvene zmote in zadajala smrtno udarce cerkveni »vedi«.

Vzemimo le par slučajev iz prve dobe tega boja. Tako je na primer cerkev učila, da je zemlja velika plošča, ki se nahaja v sredini vseirja. Kolombova pot okoli zemlje pa je najjasneje pokazala, da je zemlja okrogla. Kopernik, Kepler sta postavila prave znanstvene temelje zvezdoslovju, ki je dokazalo — nasprotno cerkveni »vedi« — da se zemlja vrti in da je le neznatno telesce v primeri z drugimi brezštevilnimi svetovi neskončnega vseirja. Kepler je podvrnil vseirje večnim zakonom številk in bog se je moral prenehati vmešavati harmonijo v vseirja. Galilej pa je ziznajdbo daljnogleda presenetil nebeščane, ko jim je pogledal v nebeški raj. Cerkev je smatrala daljnogled za iznajdbo hudobnega duha in Galileju dala občutiti kruto moč svoje avtoritete. Galilej je trdil, da filozofija ne sme biti dekla fantazije; on je bil eden prvih, ki so razumeli razpor med vedo in verstvom. Položil je tudi temelj cerkvi najbolj nevarni, najrevolucionarnejši znanstveni stroki — fiziki. Cerkev je gojila do prirode sovraštvo in nezaupanje, veda pa je pokazala, da se mora, ako se hoče odstraniti zlo iz prirode, poznati nje zakone, katere naj si ljudstvo zaslužni za prosep kulturnega napredka in blagostanja. Začele so se razvijati prirodne vede, katere so vedno bolj in

preskrbeti z lepimi prostori; če pa je stvar taka, da se bode tudi klerikalcem dovolila uporaba teh prostorov, se hoče tudi on pri svoji stranki zavzeti, da bode odnehala od nasprotovanja. Tako je bilo. Kdo se torej pogaja?

Goli obrač — Osvald obrne. G. Goli misli, da v svoji stranki nekaj velja, pa se krvavo moti. Ko bi ne bilo očeta Osvalda, bi že bilo, tako je pa žalostno z njegovim vplivom. Zato je bilo nespametno od njega, ko se je zavezal, da bode svojo stranko pripravil do tega, da se sprijazni s prezidavo mestnega poslopja, — predno je slišal, kakšnega mnenja je Osvald. G. Goli je bil prepričan, da je za svojo stranko v Idriji največje žrtvoval, da bode torej tudi njegova beseda nekaj zalega v stranki, tembolj, ko je pravo odločno na njegovi strani, toda uračunal se je. Osvald je kategorično izjavil, da ne bode miroval, da z liberalne neče pakirati, ker noče, da bi se mu Julče smejal. Tako vidimo, da tudi Osvald uvideva opasnost položaja, da tudi njega skrbi bodočnost, ali Julče, ki ga vedno tako grdo gleda, če ga sploh pogleda, ta se mu ne bode smejal, pa naj se zgodi, kar hoče. In tako je pri kraju z Golijevim vplivom. Prijatelji ga lahko odvedejo dane besede, opravil ne bode tako ničesar proti Osvaldovi trmi. Osvald je političen boj, kakršnega namreč on vodi, postal druga natura, potrebuje ga kot riba vode, zato se tudi pameten mož ne bode mogel vzdržati poleg njega, ampak pod njim, tako, kakor se je zgodilo z Golijem! Ravno zavidanja vredna ta vloga ni.

Gangl - Šusteršič - Šuklje. V tej zadevi smo doslej samo od Gangla slišali določno in jasno izjavo. Dr. Šusteršič in glavni Šuklje se skrivata za »Slovenca«. Zato je v interesu javnosti želeli, da se tudi ona dva precizno izjavita. Zadeva je resna. Nam nikakor ne more biti egalno, če se smatra našega poslanca za lažnika, isto si mislimo o klerikalcih glede njihovih zastopnikov. Imenovana gospoda naj natanko povesta, kako se je stvar godila, kaj se je govorilo itd., potem se bode šele dalo sklepati, ali je bilo mogoče kako nesporazumljenje ali ne. Torej!

Zanimivosti.

Iz Šent Jerneja na Dolenjskem.

Zadnji čas se je dogodilo v našem kraju toliko važnih in pomembnih dogodkov, da je prava potreba spraviti jih v javnost, saj se itak kar po več let ne oglašajo nihče s kakim dopisom. Predvsem je bila važna birma, ki se je vršila na Malega Šmarja dan, važna ne sicer sama na sebi, ampak vsled okolnosti, ki so jo spremljale in ki so nadvse značilne za mišljenje našega ljudstva, ki je končno vendar začelo izpregledovati. Slovesen sprejem škofa se je klavirno izjalovil. Res je sicer, da se župnik Lesjak ni posebno pogajal, da bi se prevzeli slovesno sprejel, bal se je namreč, da bi kaj veljala ta nepotrebnost, ker o župniku je splošno znano, da je velik stiskač pred Bogom in pred ljudmi. Bolj agilen je bil naš kaplan Polde, ki je alarmliral celo »Izobraževalno društvo«, da pripelje visok mlaj in ga postavi v čast nadpastirja. Toda Polde je sklepal, a šentjernejski fantje, ki niso v klerikalnem društvu, pa so sklenili drugače. Na predvečer je čuvala množica vaških, vnanjih fan-

bolj izpodrivale versko metafiziko vsaj v toliko, v kolikor je bila njena naloga razlagati prirodne pojave. Tako se je morala verska metoda, t. j. metoda avtoritete, vede, fantazije, vedno bolj umikati pravi znanstveni metodi, temelječi na empiriji. To je najvažnejši korak k padcu cerkvene-filozofičnega sistema in sploh verstva.

Dokler je imela cerkev še posvetno moč in oblast, je z vsemi mogočimi nasilnimi sredstvi nastopala proti vedi in njenim zastopnikom. Dobro piše o tem John William Draper v uvodu svoje izborne knjige: Zgodovina konfliktov med verstvom in vedo: »Zgodovina vede ni le naštevajoče posameznih iznajdb; to je pripovedovanje o konfliktu dveh se bojujočih moči: ekspanzivne sile ljudskega razuma na eni strani, na drugi strani pa pritisk, ki prihaja od tradicionalne vere in stanovskih koristi.« In nadalje pravi: »Kar se tiče vede, se ta ni nikdar skušala združiti s svetno močjo. Nikdar ni nikogar duševno mučila, telesno trpinčila in končno usmrtila, da bi tako obdržala ali razložila svoje ideje. Ona ni omadeževana od nikake krutosti ali zločina. Toda v Vatikanu so bile roke, ki so se dvigale k blagoslovljanju, omadeževane z zločnom. Brodile so po krvi.«

(Dalje prihodnjik.)

tov pripeljani mlaj, da ga ob luninem svitu postavijo. Ali glej spaka! Nekaj se zamotijo in mlaju je neznan rok z neznan žago odžagala cel vrh. To je bil hud poper. In k ne-reči so pa tudi neznanj ponončniki komaj dober meter nad zemljo odžagali že prej stoječi veliki mlaj, da se je z velikim hrúšcem zvrnil poleg svojega že ponesrečenega tovariša z odžaganim vrhom. Nadomestila ni bilo mogoče dobiti in tako je prišel škof brez običajnega mlaja v Šentjerneji. Bil je vidno užaljen in je kar kratko odgovarjal na razne opazke, ki so jih delali različni podrepaniki farovski. Nadočitelj v pokoji Sajetu, ki se je na stara leta srečno prelevil v klerikalca, je na opazko, da imamo lep nov stolp, zabrusil v obraz značilne besede: »Ja, ker imate preveč denarja!« Pripomnilo se mu je dalje tudi, da je vsa cerkev prenovljena, a prevzvišeni, ki je po župnikovem mnenju človek kakor drugi, se je osorno zadril: »Kaj popravljanje! Nove cerkve je treba, ker je ta premajhna.« — Milo se mu je namreč naredilo, da ne dobi iz Šentjerneja skoro nič za svoje lačne zavode v Št. Vidu, zato mu je vsakega izdanega vinarja škoda. Kako je potem škof pridigoval, kakor bi prosenec mlatil z ubitim cepcem, še ne omenjam, saj ga v tem oziru cela dežela pozna z najslabše strani. Misli so morda ponekod dobre, ali drugo, drugo. Vsak, tudi najzadnji kaplan, bi govoril bolje in prijetneje. Pa še to: nikdar ne ve, kdaj je treba nehati! Loputal in loputal je venomer naprej, dasiravno je bilo nad 600 majhnih otrok v največji gneči in vročini v cerkvi. Večje nesreče sicer ni bilo, kakor da je škof drugo jutro, ko je maševal pri podružnici v Šmarjah, imel še eno pridigo!

Velik prevrat se je zgodil zadnji teden tudi v naši občini. Dobili smo novega župana v osebi trgovca Franceta Novoselca, ki ima, v manjšem slogu seveda, za seboj politično mišljenje dr. Zilndre. Pri občinskih volitvah je namreč zmagała v tretjem in drugem razredu stranka farovski podrepanikov, med tem ko so bili v prvem razredu izvoljeni narodni možje. Župan je torej iz večine. Navdušenje je bilo nepopisno, ko se je razvedel izid županske volitve in došlo je duška, ko so zvečer naredili pristrčno ovacijo novemu županu v obliki prijazne »mačje godbe«. Drugo jutro pa je stal na štoru odžaganega mlaja sredi trga lep, v cunjeto odet slamat mož s primernim pozdravom novega župana. To je bil smeh, da nikdar tega! Slamat mož je stal do desetih na svojem odličnem mestu, ker ga ni hotel nihče odstraniti. Končno je prišel občinski redar ponj; v sveti jezi ga je pahnil in parkrat pošteno brenil z desnim čevljem, potem pa odvedel v občinski zapor, kjer naj premišljuje svoje grehe. Kako se bo sodba glasila našega župana — Salamona, bomo svoječasi poročali. Za sedaj mu pa le svetujemo, naj le po spravi slamatnega moža, morda mu pride še prav.

Ričmanjske razglednice pred sodiščem.

Ričmanje, 12. sept.

Kakor vobče znano, založil je še meseca septembra minolega leta g. Maks Seber, fotograf v Postojni, razglednice civilnega pogreba in civilne poroke v Ričmanjih. Brž ko je to izvedel za liberalce strogi orožniki postajevodja v Boljuncu (soprog »Marijine sestre«, poštarice v Borštu), g. Mučič, je bil ves iz sebe.

Prišel je nekega dne pod noč (seveda z nasajenim bajonetom) v Ričmanje z namenom, da bode kupil te razglednice za ovadbo. Ker niso bile te razglednice po prodajalnicah še v razprodaji, je poslal nekega tujega moža, ki je slučajno delal v Ričmanjih, naj jih gre kupit k županu. Možu je zažugl, da ne sme povedati, za koga kupi te razglednice.

Mož pa je slabo naletel: še predno je šel od strogega gospoda Mučiča, je bil župan že o tem obveščen.

Župan, vedši, da ga hoče ta njegov prijatelj spraviti na led, je rekel poslanemu možu, da ima razglednice, ali samo za svojo rabo. Ko je mož tako povedal strogemu g. Mučiču, je prišel rdeč kakor rak. Jezil se je in se izrazil napram več osebam, da bo že on pokazal županu Berdonu, kako se poročuje. »Pa ne samo njemu,« je jezno nadaljeval strogi gospod Mučič, »pokazal bodem tudi priči Bonano in založniku Šeberju, kaj se pravi civilna poroka.« Končno je dostavil: »To pot je za župana tako zavozil, da ne bo rešitve, če pridejo tudi vsi ljubljanski branitelji.«

To je bilo dne 10. septembra minolega leta. Že dne 13. istega meseca, to je tri dni pozneje, dobila sta župan Brdon in priča civilne poroke Fran Bonano pozitivne liste, glaseče

se, da se morata predstaviti sodnji v Kopru že drugi dan, 14. septembra. Ta dan je bil za g. Mučiča dan veselja. Mož je bil korajžen, to se pravi: malce preveč »dobre volje«. Govoril je glasno nalašč, da so ga lahko Ričmanjci slišali, kake zasluge da si bo on po obsodbi stekel.

Govoril je tudi o neki zlati kolajni, katero da mu bode škof Nagl po obsodbi podelil in katera da ga bo spominjala, ko bo v pokoju, na trud, katerega da so mu Ričmanjci napravljali.

Obračnava je tekla skoro celo leto. Obtožnica sta bila v tem času večkrat pozvana pred sodnijo. Ker jih ni moglo sodišče v Kopru obsoditi, je poslalo obtožnico — sodišču v Trst. Sodišče v Trstu je zavrnilo obtožnico zopet sodnji v Koper s pristavkom, da tržaško sodišče noče imeti več opravila z ričmanjskim cerkvenim vprašanjem, ker zadnjič da ni moglo župana, ki mrliče pokopuje, ne ono in niti ne kasacijsko sodišče na Dunaju obsoditi.

Na podlagi pristavka tržaškega sodišča sta bila obtožena na zadnji razpravi dne 5. septembra t. l. oproščena. — To je bil velik udarec za strogega gospoda Mučiča. Ta dan ni baje od jeze niti večerjal. Vaša kolajna je šla po vodi, gospod Mučič!

Iz verodostojnega vira smo izvedeli, da misli g. Mučič stopiti v pokoj samo radi Ričmanjcev, ker mu vsaka pritožba izpodleti. Izvrstna misel, samo že zdavnaj naj bi bil Mučič šel na njo!

Dopisi.

Mojstrana. V neizbrisnem spominu ostane šesti september skoro vsakemu, ki nas je posetil predpreteklo nedeljo, gotovo pa nepozabljiv vsakemu domačinu. Vkljub precejšnji skrbi med občinstvom, ki je bilo upravičeno v to vsled večkratne izkušnje in vkljub slabemu vremenu na predveselični dan, je bilo v nedeljo vsekakor najugodnejše. Jutranja zarja je oznanjevala krasen dan, Triglav je zapeljivo zvaljal vsakoga, ki ima še iskro goroljubja in razpoloženje med ljudmi je bilo najzidanejšje, tako da sta bili vasi Dovje in Mojstrana trenutoma praznično oblečeni in pripravljeni na sprejem gostov in njihovo pogoščenje. Ob polu treh popoldne dospel v vlakom jeseni in javorniški naraščaj in močna deputacija (24 po številu radovljiškega Sokola, poleg množestvilnih drugih gostov. Sokoli odkorakajo takoj proti Dovjem, kjer se združijo z jeseniškim, ki je peš tja prikorakal. Pozdrav pred slavolokom: Na zdar! Sokol! je bil zelo pristrčen. Domača dekleta v narodni noši, akrašena s slovenskimi trakovi, pripenjajo Sokolom in naraščaju sopke, jih z njimi obisipajo, dočim jih pozdravi gdnca. Jerica v kratkih, iskrenih besedah, g. Ivan Janša pa v imenu vaščanov. Navdušenje vsestransko. Ob spremstvu Na zdar-klicev odkoraka nato združeni Sokol skozi vas, ozaljšano s slovenskimi trobojnicami proti Mojstrani. Na meji med Dovjem in Mojstrano, pod slavolokom: narodnim boriteljem pozdrav, pričakujejo Mojstrančani s svojimi Kranjčani na čelu ljubih gostov. Na jednat pozdravni nagovor gdnca. M. Luksove odgovori g. dr. Vilfan, župan radovljiški in deželni poslanec, naglašuje, da narod, ki prištevata tudi žentstvo med svoje, nikoli ne more omagati v boju za svoja življenska prava. Navdušenje narašča vedno bolj in bolj, dokler ne doseže vrhunca pred Rabičevim gostilno, kjer sprejme Sokola godba z »Naprej zastava Slave«. Pozdravljanja ni ne konca ne kraja. Prazničnost in židanost ne poznata višje stopnje. Prične se telovadba z nastopom naraščaja na orodju. Vse vaje se vrše z ono precizno gotovostjo, ki je lastna jeseniškemu Sokolu. Izvršitev vsake vaje pozdravlja občinstvo s plaskanjem in z očividnim zadovoljstvom. Največje zanimanje pa vzbudi jeseniški in javorniški naraščaj, ki nastopi skupno v prostih vajah. Ne samo, da pogled nanje občinstvo zelo zelo navdušuje; temveč — in to lahko trdimo brez ugovora — vsakemu navzočniku se vzbudi tudi želja po lastnem domačem naraščaju. Telovadba traja skoro eno uro. Poudarjati moramo to dejstvo, ker so bili telovadci-Sokoli vztrajni in točni skozinsko, tako da so mogli i štokasti čuki mnogo profitirati. — Ko odkorakajo telovadci raz telovadišče, se prične oficialni del veselice. Tajnik družbe sv. Cirila in Metoda, g. župnik Anton Berce obrazloži v daljšem izjavljanju pomen in namen imenovane družbe, dalekosežnost njene podružnice pri nas z ozirom na zemljepisno lego krajev, Dovje in Mojstrana in kako naj vse tudi dežarno pomaga družbi. Govornika poslušajo občinstvo z zanimanjem in splošno odobravanjem dokazuje samo, da je govornik pripovedoval, kar je vsakdo občutil, in da je ljudstvo

pokazalo zrelost in dovtetnost do višjih narodno - kulturnih vprašanj. Prvomestnik podružnice za Savsko dolino, g. dr. Tičar, izraža svojo radost in pomen tega pojava, da se je dovjiška občina povzpela do te samostojnosti tudi na obrambnem slovenskem polju. Sokolsko idejo vzbuja g. Špicar, tajnik jeseniškega Sokola. Njegove besede odjekujejo močno v navdušenih sreih navzočnikov. G. Josip Zupan, predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev Ciril - Metodove podružnice, se zahvali predgovorniku in zaključil oficialni del. Sledi srečkanje, prodajanje šopkov, narodnih kolkov, razglednic, kratko vsega, kar je vrglo čistega dobička okroglih 190 kron. Vsekako častni prebitek pa priča tudi o vsestranski marljivosti prodajalk Gorenjk, ki niso ne malo pripomogle k gnotnemu in moralnemu uspehu te veselice. Veseli pa nismo samo tega materialnega dobička, oveseljuje nas veliko bolj zavest v spoznanju po potrebi organizatoričnega dela med nami. Kot prvi sad bomo beležili ustanovitev podružnice sv. Cirila in Metoda za Mojstrano in Dovje. Ko se je približevala 10. ura, se zbere znova občinstvo, da spremi drage in ljubljene Sokole na kolodvor. Mogočno se se glasijo slovenske pesmi na peronu, dokler nam vlak ne odpelje onih navdušenih narodnih borilcev, ki so osposobljeni v vsakem oziru braniti slovensko narodnost. Sokolom in drugim gostom: da se kmalu vidimo! Na zdar! — O škandalu, ki se je zgodil na postaji, spregovorimo, ko bode vse v pravem tiru, da posvetimo enkrat za vselej: svobodni smo in nihče nikjer nas ne bi nikoli bagatelizoval. Uradništvo je tu radi potnikov.

Iz Žužemberka. (Sleparjenje ubogega ljudstva). Najsijajnejše se je pokazalo v naši fari, da škofovo podjetje ali zavodi v Št. Vidu niso postavljeni za ubogo ljudstvo, akoprav so zidani iz ljudskih milodarov. Takrat so kričeči in širokoustni kaplani vpili kakor kak jesar, da se bodo v zavodih šolali otroci revnih stanov brezplačno ali proti mali plači. Seveda to je bilo takrat, ko zavodov še ni bilo; sedaj, ko bi se obljube imele uresničiti, so pa dušni pastirji s škofom vred pozabili na vse lepe obljube in v zavode jemljejo le otroke bogatih staršev. Osleparjeno ljudstvo sedaj vidi, da je le takrat dobro, kadar se gre za milodare v farško bisago. Letos je v naši fari prislo več staršev, da bi njih otroci vstopili v škofove zavode proti mali plači. Z najboljšo nado so lazile matere okrog našega oholega dekana in njegovega kaplana, da se bodejo njihove želje uresničile in da bodo brezplačno ali vsaj proti mali plači oddali svoje ljubljence v zavode, da bodejo enkrat postali gospodje. S popolnim zagotovilom so smeli pričakovati, da bode njihova setev vendar obrodila nekaj sadu, saj so sejali enajst let vsake kvatre trdo prisiljene denarje; vendar žetev je spivala po vodi. Prišlo se prošnje rešene z izgovorom, da ne morejo vzeti učencev proti mali plači, kaj šele brezplačno, marveč proti polnemu vnapijplačilu. To so matere pogledale, ko so to vest čule; opravičeno so godrnjale, zakaj so vendar plačevale toliko let v ta namen, da sedaj, ko bi se imele njihove nade uresničiti, jim pred lastnim pragom zapirajo vrata. Seveda to se godi le revnejšim slojem, ne tako pa bogatinom. Našem županu je bila prošnja polovino rešena, ker je župan veliki posestnik in bogatin. Temu so seveda vrata na stečaj odprta, ker ima denar, ker lahko plača. Ljudje, kdaj se boste streznili in spoznali, da ste ite tedaj dobri, kadar zahtevajo dušni pastirji od vas žrtve, žrtve in zopet žrtve. Kadar vas bodo poslanci faroških ljudi zepet nadlegovali in vas molzi povečje jim, naj grebete k svojim ljubljencem bogatim, ne pa k zaničevanim revnim slojem. Osolito grabeljšivega volka, ki dan na dan pod raznimi izgovori berači in ljudi skubi, se je pokazal naš vzorni g. Zavbi. Temu prevzetnemu in obolenmu propadlemu kandidatu za dobnikiškega »fajmoštra«, bomo morali enkrat pošteno izprašati vest, da nas bo pomnil. Saj žužemberška in šmihelska fara je tako izmozgana, da malokatera na celem Dolenjskem tako. Temu bode treba storiti konec ubogenemu ljudstvu v korist!

Iz Žužemberka. (Sad fajmoštrove ošabnosti). Tri četrt ure od Žužemberškega trga proti Zagradu stoji na levi strani mala siromašna vas po imenu Šmihel. Ta mala revna vas je toliko srečna, da se v njeni sredi rredi in doboli po vseh človeških postavah rdečelični, okrogli župnik. Po njegovi zunanosti bi človek mislil, da je s svojim stanjem popolnoma zadovoljen, ker ima pri dobrem apetitu vsega v izobilju. Pa stvar ne ostane pri tem, on si hoče poleg telesnih dobrot tega sveta in pri skrajno poslušnih svojih ovčicah

še slave in časti, palač in katedra. Njegov kmečko prisemkrljeni napad ga žene tako daleč, da je svoj pokop popolnoma zgrešil in živi edino svoji neutišni želji po slavi in časti. Uboge kmete v skrajno slabih hišah in pri bormem gruntu je pripravil do tega, da so n-n nekateri priidili, da je za čast in slavo božjo le v zveličanju šmihelskih duš ter njegovemu fajmoštrovemu napuhu, dajanja cerkev premajhna, da si morajo zidati velikansko poslopje, vno katedralo. In res so zaslepljeni kmetje pritrdili temu bedastemu fajmoštra vrednemu in kmetom pogubnemu načrtu. Podrli so zidov stare cerkve in iz ostalini in razvalin se je jela zidati nova cerkev — katedrala. Pisma so švigala po širnem svetu, po daljni Ameriki, do radodarnih rojakov; prihajale so vsote vsote, beračiti so jeli po vaseh in trgih, da so v potu svojega obraba nabrali toliko, da zagujejo prvotne za najnujnejše stvari. Prevaljeni kmetje delajo, vozajo, streljajo ali cerkve ni in ni moči zgotoviti. Denar je pošel, slaba letina je bila, Amerika je ubožala, glavni vir dohodkov se je posušil, materiala je zmanjkalo, delavci uhajajo, gole stene cerkve pa stoje in pričajo o poslušnosti in prevdani pokornosti farnih ovčic naprta vsakemu župniku ter o njegovi puhli ošabnosti. Ljudje nimajo sedaj denarja, ne stare, ne nove cerkve. Ob deževju uboga para pere na mostem, medtem ko župnik v zakristiji stare cerkve, ostanku podrtin, mašuje in vpije na prepokorne ovčice: Dajte, dajte! Prišla bo zima in ljudstvo zmrzovalo med golimi neometanimi stenami na mrzli zemlji, zato, ker žrtvuje za katedralo 169.000 kron! ti zaslepljenost in pokročina!

Manifestacijski shod protitolovajstvom v Ptuj.

Demonstracije.

Miren narod smo Slovenci. Prtrpežljivost in pohlevnost nam je prešla v meso in kri, kajti vcepili so jo našim pradedom stoletje in stoletja napram nemški in rimski tla. Kako usodepolne važnosti je pohlevnost, vidi stropav sedanjí slovenski rod, ko so ga jele pritiskati zlasti mogočne nemške sile z vsom hemeneo ob tla, hoteč ga ali razaroditi ali pa pregnati z rodne grude. Šele mi smo se predramili, da s to nemškega nasprotnika pričueno pnižnostjo ne opravimo nič, če hočmo kot narod še nadalje obstajati. Posebno nam je pa to jasno po dogodkih zadnje nedelje, ko smo kot mirni prišelci, kot popotniki, padeni in repani od Nemcev v Ptuj, kraju na čisto slovenskih tla. Ptujski dogodki so nam vsem Slovencem memento, da se nehaj pred Nemcu od naše strani vsak parde se odločnejši opomin, da bodimo Slovenci vedno na straži proti Nemcu so pa večerajšnji dogodki v Ljubljani. Kar se je zgodilo pri večerajšnji demonstraciji, ki so jim dali nesredni povod ljubljanski Nemci mi, kakor je razvidno iz sledečih poročila, zahteva takega odgovora, ki ne bo nikdar prešel. V sledečih vrstah prinašamo poročilo o shodu in dogodkih, ki so mu sledili.

Manifestiranje Slovencev in Slovencev zoper ptujsko tolovajstvo.

»Slovensko društvo« je sklicalo za snoči v »Mestni dom« shod zaneseljskih dogodkov v Ptuj. Takga shoda še ni videla Ljubljana. Dvorana je bila z galerijami nabita polna, vendar glavni kontingent roda je bil na trgu pred »Mestnim domom«. Do Mahrove hiše je bilo črno občinstva, glava pri glavi, tako se lahko reče, da je bilo čez 10.000 soč udeležencev. Bili so med njimi vsi možje, ki se jim je kot vsi drugim bralo na obrazu, da vedo, riti pomen shoda. Vladalo je na shodu tako navdušenje, a tudi tako očičenje, kot ga še nismo videli v naših ljudeh.

Otvoril je shod predsednik Slovenskega društva, dr. Koka. Rekel je med drugim takole:

Slovenci in Slovenci!

Vzpričo nečuvnih dogodkov, so se prigodili preteklo nedeljo škofinarjem družbe sv. Cirila in Metoda v Ptuj, čutilo je »Slovensko društvo« dolžnost, da priredi javni shod, da se na njem spregovori o krita, resna in dostojna beseda o dogodkih. Vase velikansko število, da se zavedate v polni moči svoje narodne dolžnosti. (Vihar odobravanja). Pozdravim vas najsrčnejše, zlasti pa zastopnice našega narodnega žentstva, ki ste prišle v tolikem številu sem. (Dolgotrni živio-klice). S svojo udeležbo dokumentirate, da vam bije srce za rodno stvar. To nas bo podkreplje-

(Dalje v prilogi.)

v boju proti krutemu sovražniku, ki vedno objestneje nastopa proti Slovincem.

Nato je nastopil kot govornik dr. Triller. Rekel je:

Preteklo nedeljo je slavila nemška kultura svoj praznik. Tam ob jbravi leži staro, na zunaj prijazno mesto Ptuj. Naslanja se na vinorodno slovenske gorice, ob vznožju mu je pa prostrano Dravsko polje. Nekdaj je bilo to mesto slovensko, kar priča arhiv ondote čitalnice, pri katere ustanovitvi je bilo ovito vse mesto v slovenske trobojnice. Vse uglednejše meščanske rodbine so bile pri doletni slavnosti. Danes pa je drugače. Danes veje z mestne hiše ptujske frankfurta (fej-klici), danes ga ni na slovenski zemlji gnezda, kjer bi šel bolj v svetje nemškutarski soviniem. Kdo je kriv tega? Tega je kriva naša popustljivost, največ pa naša avstrijska vlada, (ogorčeni fej-klici), ki je vedno vestno pošiljala v Ptuj nemško nacionalno uradništvo, ki je zalivalo bomo nemško rastlinico, dokler se ni prevzelo in bohotno razrastla v veliko drevo. Dandanes so v Ptuj gospodari najzagrizenejši Nemci in nemčurji (fej-klici), ki bi pa morali v par mesecih poginiti gladi, če bi jih ne podpirali Slovinci iz okolice. Sredi slovenskega morja se vzdiguje ta nemškutarski otočič kot prava Potemkinova vas. Ta kraj si je zbrala za letošnji svoj občni zbor naša Ciril - Metodova družba, ki izvršuje proklete dolžnosti države in dežele, da rešuje slovenske otroke potujčevanja in raznarodovanja. Ni je tako defenzivne družbe, kot je naša! Ni se poslovenila niti enega nemškega otroka. Navzlic temu smo pa morali biti pripravljani, da nas ne bodo sprejeli s kruhom in soljo v Ptuj. Pripravljeni smo morali biti na demonstracije. No, kar se je zgodilo, to niso več demonstracije, to so prava tolovajstva. Peščica skupščinarjev je bila napadena tolovajsko kot od ljudi, ki branijo krivično ugrabljeno stvar. Ker se za ta boj niso čutili močne dovolj, poklicali so nemški mob iz vse Spodnje Štajerske. Pokazalo se je pri tej priliki, da je poturica hušji od Turčina. Danes prižiga v Ptuj luč nemške kulture človek, ki je še pred nekaj leti beračil okrog Slovincem in ki ga je jugoslovanska socialna demokracija izbacila iz sebe. (Fej-klici). Pri spominu na nedeljske dogodke v Ptuj mora človeku zavreti kri, posebno pri točki dvojne mere. Kadar demonstriramo Slovinci, je pokonci vse orožništvo in vojaštvo do zadnjega moža, da demonstriramo samo zato, ker ne dovolimo, da bi se v sru Slovenije šopirilo nemštvo. Kriče, da napadamo »mirne« somešane. A kako je bilo v Ptuj? Pod patronanco policije je nemški mob pljuval na naše narodne dame in izvrševal hudodelstva, kakor poškodbe tuje lastnine itd. To je sistem, ki se uveljavlja proti Slovincem sploh. Tako je in bo ostalo. Nas zapirajo brez vzroka, Nemec nas pa sme pobijati kot pse. (Velikanske ogorčenje). Da bi hoteli to prenatrditi, ne bomo sklepali papirnatih resolucij, ni ti odposiljali protestnih brzojav na Dunaj. To ne pomaga čisto nič. Imamo pa drugo sredstvo zoper to in to je samopomoč. Ta samopomoč ne sme nikdar obstajati, da bi vračali sirova nasprotstva nasprotnikom. Ako hočemo doseči uspeh, se ne sme končati shod s poulično demonstracijo, ki je za nas dvorezen meč, pod katerim krvavi potem ves slovenski narod. Vsi ptujski nemčurji niso vredni, da bi bila zaradi njih žrtve le ena slovenska glava. (Klici): Res je! Prav gotovo! Tem ptujskim nemčurjem izražamo svoje najpopolnejše zaničevanje. (Viharno odobravanje, ki je trajalo par minut). Nam je na razpolago drugi ostrejši meč in tega moramo vihteti proti sovragu. V naše narodno telo so se vsesale pijavke, ki mu pijo srčno kri. Odrežimo te pijavke! Ko bodo te pokončane, bo ozdravljen naš slovenski telesu prisad, ki se imenuje nemškutarski Ptuj. (Viharno odobravanje).

Vesel sem, da je tu zbrane toliko naše mladine in toliko žensstva. (Viharni živio-klici). Le z vašo obojno pomočjo je mogoče gospodarski boj, ki se mora pričeti z vsi intenzivnostjo po vsem Slovenskem, kjer imamo Nemca za soseda. Z železno energijo ga začnimo in ravno tako nadaljujmo. (Burno odobravanje). Prosim vas mladino kakor žensstvo: Kadar vam bo izdati krono ali vinar, pazite, da ne pride niti vinar in napake roke, da ne pride v roke, ki spletajo bič, ki seka krvave rane v naše narodno telo. Kadar izdastekrono ali vinar, recite vselej: Spominjam se Ptuj!

Velikansko odobravanje je sledilo tem besedam, bilo je navdušenje, ki ga ne najdeš zlepa. Nato je prebral predsednik dr. Kocalj brzojavke, ki so došle na shod. Brzojavke so se glasile: Trst: Tržaški slovenski delavci čestitajo ljubljanskim Slovincem k

energичnemu nastopu proti nemškemu furorju. Skupna naj bo borba proti tujinskemu vsiljenju na naši zemlji! — »Narodna delavska organizacija«.

Trst: Pridružujemo se protestu proti barbarskim napadom nemških fanatikov. — Politično društvo »Edinost«.

Kranjska gora: Kranjskogorski naprednjaki se pridružujejo najodločnejšemu protestu proti tolovajskim napadom ptujske poulične pobalske svojati ter izražajo željo, da bodi geslo slehernega zavednega Slovence: Svoji k svojci!

Brzojavke so bile sprejete z velikanskim navdušenjem. Nato je nastopil dr. Oražen, ki je z ozirom na množico pred »Mestnim domom« govoril skozi okno. Rekel je:

Moj namen ni govoriti danes o nasilnih činih v Ptuj. Govoriti hočem, kak odgovor damo Slovinci na krute razalitve od strani nemštva preteklo nedeljo. V Ptuj je tekla slovenska kri, mirni skupščinarji, ki so se prišli posvetovati, kako rešiti slovenske otroke potujčenja, so bili vsi od prvega do zadnjega napadeni. Vem, da ima kri magično moč, ki vpliva, če se že pripoveduje o tem. Vendar vam priporočam mirno kri, da ne bo dana prilika baronu Schwarzu (Ogorčeni fej in pereat-klici) rabiti orožništvo in vojaštvo, ki je je poklical v zaščito tukajšnjih Nemcev. (Ogorčeni klici: Nam pa v Ptuj niso dali nobenega varstva!) Odgovorili bomo na naročeno-gospodarskem polju. Ako se ozremo na naš politični in gospodarski položaj, vidim, da smo povsod zastopani od vlade, ki so ji pri srečanju Nemci in Lahi. Schwarz (silno žvižganje in pereat-klici) nastavlja Italijane pri nas, dočim naj Slovinci gredo v tujino! (Klici: Skandal!) Samo na Kranjskem imamo sodnike, ki razumejo naš jezik, na Štajerskem in Koroškem pa so nemški sodniki, ki so dijo Slovincem, ne da bi razumeli našo materinščino. Nemška industrija se pri nas povsod šopiri in kjer je ta razvita, se ustanavljajo šulferajnske šole za slovenske otroke, ki morajo pohajati vanje, ker nam ne dajo dovolj slovenskih šol. Glede denarnih zavodov smo na slabem, ker so naši ljudje še taki, da nosijo v nemške hranilnice svoj denar. Te hranilnice so namenjene proti Slovincem, ker se porablja njih denar za potujčenje in raznarodovanje slovenskih otrok. Predvsem vrši to delo »Kranjska hranilnica« v Ljubljani. Kdo je pa kriv, da smo Slovinci tako tlačeni, da se tako šopiri prevzetni tujec med nami? Krivi smo tega sami, ki vzdržujemo Nemce, jih redimo, nosimo denar v nemške hranilnice. (Klici: Ne bomo ga več!) Nemške trgovine podpirajo predvsem naše narodne dame. Ako hočemo, da beseda ne ostane sama fraza, biti nam mora geslo: Proč z obzirnostjo, proč s tlačanstvom! (Velikansko odobravanje).

Sestavil se bo podoben načrt v kratkem, kako se nam je ravnati. Delalo se bo na tihem in videli boste in boste prepričani, da bodo ljubljanski nemčurji postali pohlevni. Držite se gesla: Svoji k svojim! Ne smem vam reči: Bojkotirajte nemške trgovce in obrtnike! ampak pravim vam: Slovinci in Slovenka, kupuj le pri Slovincih in Slovenkah! (Viharno odobravanje). Veliko ogorčenje vlada med nami, a prosim vas, bodite trezni! Ohranite današnje navdušenje in prisrzide, da, ako hočete, da bo konec zaničevanja našega, da boste vsikdar in vselej zahajali samo k Slovincem! Ve slovenske žene in gospodinje, ko greste kupovat jutri in vsak dan, spomnite se, kaj sem vam rekel danes tukaj na tem mestu.

Slovinci! Posnemajmo Čehe, ki so na narodno-gospodarskem polju ubili nasprotnika! Ravnajmo se po njih! Ko se zgodi to, bodo tudi na cesarskem Dunaju dobili pred nami respekt, spoznali bodo, da bo Avstrija ali slovenska ali pa ne bo. (Viharno odobravanje in ploskanje).

Kot zastopnica slovenskega žensstva je govorila gospa Franja dr. Tavčarjeva, ki je bila najvišja hčer najprijaznejša. Govorila je z odločnostjo, kot je nismo vajeni pri Slovincih: Rekla je: Tepli in pljuvali so v Ptuj žene, zato dovolite, da spregovori žena!

Ponaša se oholi Nemec, da je tolekel ženo — ženo tepsti ni težko. To izvrši lahko najzavrnenejši culukifer. (Viharno odobravanje). Tukaj je pa to storil kulturovosec Nemec, kateremu zdržuje država toliko šol. Pa hodi Nemka v Prusijo ter tam kriči, kako slabo se godi Nemcem na Kranjskem in vendar še ni bila Nemka nikdar tepena in napadena po Slovincih! (Klici: Še nikdar ne!) Mi moramo prirejati shode ob meji slovenski, da vidimo, kam dajemo z žulji prisluženi krajcar, da ohranimo svojo deco potujčenja.

Skeli udarec na ženskem telesu, zastoj naj ne peče! Me matere in ve bodoče matere, ki dajemo krvni da-

vek, ki ga daje Slovenka toliko — vzgojimo si tega, da bo ljubi! le tisto, kar ljubi nas, našo domovino in naš slovenski jezik! Zavežimo se, da vzgojimo sinove, ki bodo dali slovenski zemlji zopet slovenski Ptuj! (Velikansko odobravanje in živio-klici se kar niso hoteli poleči po teh besedah).

Predsednik shoda, dr. Kocalj upa, da bo shod najlepše zaključen, če ga zaključimo pod vtiskom izgovorjenih besedi. Za nas pomeni Ptuj — Ptuj! (Viharno odobravanje), dokler ne bo slovensko mesto. Iskreno se zahvali za udeležbo. Proti nasprotnikom imamo izborna orožja. Ni treba pouličnih demonstracij, ker smo kulturni narod. Povsod lahko pokažemo, da imamo drugo orožje. Imamo skrbno mater, našo c. kr. vladu (burni fej-klici), ki nam je preskrbela za danes orožnike in vojake, da se nam kaj ne zgodi. Bodimo ji hvaležni za to, predno se pa razidemo, zapojmo »Hej Slovani!«

Mogočno je zadonela slovenska pesem in shod se je s tem povsem mirno končal.

Demonstracije

Med petjem pesmi »Hej Slovani« so množice odhajale v mesto izpred »Mestnega doma« povsem mirno. Le par žvižgov se je čulo. Ko je prišla množica mimo hiše, v kateri je železna trgovina Nagy jeva, priletela je na ljudi tinta od te hiše. Metalec je bil tako neroden, da je v hitrici vrgel posodo s tinto v zid, odkoder je padlo potem, pustivši velik madež, na tla. To je bilo olje v ogenj. Nastal je žvižg in vpitje. Med množico je nastala razburjenost. To je povečal še neki Nemec, ki se je pomešal med ljudi in hotel vreči na hišo posodico tinte. Tinta se mu je pa razlila v roki in oškropila okoli stoječe. Imamo povsem verodostojno pričo za to! V ljudih je zavrelo. Ko je množica prišla do Kordina, se je od tam zopet vtila tinta na spodaj idoče ljudi. Zdaj je pa bilo konec mirne krvi. Ljudje so bili vsi besni in bili kot vihar, ki ga ni moč ustaviti. Sledile so demonstracije tako velikanske, kot jih še ni bilo v Ljubljani. Razburjena množica je drla proti Wolfvim ulicam, kjer ji je pa policija zaprla pot. Ljudje so predrii kordon in odšli v »Zvezdo«, kjer so bile v par trenutkih razbite vse šipe kaznine, od prve do zadnje okrog in okrog. Na demonstrante so metali Nemci iz kazine iz prvega nadstropja tinto. Ko je nekaj ljudi prišlo po Knafovih ulicah in zavilo v Šelenburgove, so bili politični s tinto iz Kolerjeve hiše, ki stoji na oglu obeh teh ulic. Oni, ki so prišli od pošte, so bili politični s tinto iz Luckmannovega stanovanja, v kateri hiši je bila prej pošta. Ljudje so mislili, da je padla tinta od nasprotne strani in so lučali kamenje tja v stanovanje stotnika Uhejda. Kmalu po desetih je prišlo v teku kakih 30 orožnikov, ki so izpraznili »Zvezdo« in ves Kongresni trg. Vseh demonstrantov je bilo takrat kakih 600 do 800. Od teh jih je odšlo kakih 150 proti deželni vladi, kjer so istotako pobili šipe, na kar so odšli proti »Kranjski hranilnici«, kjer so razbili vsa okna, kolikor jih je doseglo kamenje. Tudi par oken v nemški gimnaziji je razbitih. V tem je druga gruča, tudi kakih 200 oseb, razbila šipe pri Mahru, zavodu Huth, nemškem otroškem vrtem, filharmoničnem društvu. Pri raznih nemških trgovcih so potrgali nemške table in jih pometali v Ljubljano, pri drugih so razbili šipe in svetilke. V tem je nastopil bataljon vojakov 27. pešpolka Belgijcev. Ko so razganjali vsako peščico ljudi, so se vedli skrajno sirovo, tolkli okrog sebe in suvali čisto mirne ljudi brez vsakega vzroka. Udrali so v privatne hiše z golimi sabljami in nasajenimi bajoneti in aretirali povsem nedolžne ljudi. Med ljudmi je vsled tega nastalo silno razburjenje in žvižgalo se je na vse pretege. Vojski so gonili ljudi iz ulice v ulico in kjer je bilo par oseb, zapodilo se je vanje po 20 vojakov.

Mir je nastal šele okoli 2. popoldne. Pripravljeni so bili »za vsak slučaj« tudi dragonci, ki pa jim ni bilo treba stopiti v akcijo in so okoli ene odpeljali konje v vojašnico. Postirani so bili na južnem kolodvoru. Aretiranih je bilo vsega skupaj 12 oseb, od policije 7 in od orožnikov in vojakov 5. Aretirani so bili povsem nedolžni ljudje, tako inženir Prelovšek in drugi. Oni, ki so bili aretirani od vojakov in orožnikov, so bili odvedeni v sodne zapore. Izpušeni niso bili še danes popoldne. Orožniki in vojski so delali z aretiranci skrajno sirovo. Inženirja Prelovška je gnalo močno uklenjenega 6 žandarjev na sodišče.

Deželni zbori.

Gradeo, 18. septembra. Posl. Wastan je interpeliral namestnika zaradi besed, ki jih je baje govoril napram državnemu poslanou dr. Benkoviču. Ta poslanec je namreč rekel v državnem zboru, da mu je

namestnik grof Olary na pritožbo, da se pošilja Slovincem na Spod Štajerskem uradniki, ki ne znajo slovensko, ki nimajo sroa za ljudstvo, odgovoril, da se čudi, ker slovenski na rod te razmere tako mirno prenaša. Interpelant je nujno zahteval, naj namestnik odgovori, ali je res rabil te besede.

Celovec, 18. septembra. Posl. Hofer je stavil samostalni predlog glede omejitve vožnje z avtomobili. — Na predlog finančnega odseka se ustanovi v Trgu (Feldkirchen) deška meščanska šola. V sled dopisa deželnega šolskega sveta se je naročilo deželnemu odboru, da še v tem zasedanju predloži revizijo šolskih zakonov, posebno glede pravnih razmer učiteljstva in disciplinarnega postopanja.

Brno, 18. septembra. Pri razpravi o nujnem predlogu glede sprejembe deželnega reda se je izkazala nesklepnost, zato se skliče prihodnja seja pismeno.

Praga, 18. septembra. Nemški poslanec Mally je interpeliral namestnika, ker je praški upravni svet sklenil naročiti vodovodne cevi na Francoskem. Interpelant je trdil, da so davki mesta Prage do polovice (?) nemški denar.

Za minoritetne šole.

Dunaj, 18. septembra. Danes se je vršila ministrska konferenca zaradi minoritetnih šol na Češkem. Določil se je poseben odbor, ki naj izdela in predloži tozadevne načrte ministrom. V odsek pridejo tudi zastopniki ministrov Praška, Pradeja in Marcheta. S to stvarjo se bo ministrska konferenca bavila še prihodnji teden. Zadevo je mogoče rešiti le tako, ako se šolski proračun razdeli tako, da bodo morali Nemci nositi stroške za nemške, Čehi pa za češke šole po nekakem narodnem davčnem katastru.

Ustanovitev ogrske samostojne banke.

Berolin, 18. septembra. Francoski generalni konzul v Budapešti de Fontenay je stopil s Kossuthovo stranko v zvezo ter ponudil priskrbiti francoski kapital za ustanovitev samostojne ogrske banke, za kar bi naj z ogrske strani delovali na razrahljanje zveze z Nemčijo. Za te gonje je zvedel ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle, ki je bil zelo nevoljen, ker smatra ločitev skupne avstro-ogrke banke za škodljivo. Še bolj nevoljni pa so bili na Dunaju, kjer se je pokazalo, da ondotni francoski veleposlanik o stvari ničesar ni vedel. Francoski ministrski predsednik Clemenceau, ki je bil domov grede iz Karlovih varov v Budapešti, je bil o celi spletki dobro poučen. Fontenayjevo stališče je vsled tega tako omejano, da bo brezdvomno odpoklican iz Budapešti.

Budapešta, 18. septembra. Generalni konzul de Fontenay je izjavil, da so nemške vesti o njem smešne izmišljotine. Fontenay je smeje pripomnil: »Ne, jaz ne delam v tako visoki politiki. Trozveze ne mislim razgati.«

Bolgarsko-turški konflikt.

Sofija, 18. septembra. Ministrski svet se je bavil z bolgarsko-turškim konfliktom ter je sklenil, vztrajati na dosedanjem vladnem stališču ter zahtevati zadoščenje. Vladno časopisje izjavlja, da narodnopravna pozicija Bolgarije ne more trpeti škode vsled turških šikan, pač pa bodo v nevarnosti turški interesi, ako bo vlada turškega zastopnika smatrala le za komisarja mohamedanskega verskega premoženja ter omeji njegovo delovanje le na ta oddelek.

Razpor med nemškimi socialnimi demokrati.

Norimberk, 18. septembra. Na glavnem zborovanju socialnih demokratov je prišlo do očitnega razpora med južnimi in severnimi nemškimi soc. demokrati.

Interparlamentarna konferenca v Berlinu.

Berolin, 18. septembra. Cesar Viljem pravi v svoji brzojavki, s katero je pozdravil interparlamentarno konferenco, naj dela konferenca za blagoslov svetovnega mira, ki mu je posebno pri sru. O obveznosti razsodišč je govoril tudi srbski poslanec ogrskega parlamenta dr. Polit. Na predlog poslanca Breiterja so avstrijski delegatje po baronu Plenerju predlagali, naj se pošlje grofu Tolstemu desetka k 80letnici z zahvalo za razširjenje mirovne ideje. — Trije hrvaški delegatje so odpotovali iz Berlina.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. septembra.

— Poročilo o sročnih dogodkih je vsekoli stvarno in smo namenoma izpustili vsak kome-

tar dogodkov samih. Čitatelji si naj o dogodkih ustvarijo sami samostojno sodbu.

Sročne demonstracije. Po manifestacijskem shodu v »Mestnem domu« so se dogodile, kakor poročamo na drugem mestu, obžalovanja vredne demonstracije. Dasi so vsi govorniki na shodu rotili ljudstvo, naj ohrani mirno kri, in naj se vzdrži vsakih demonstracij, vendar ti opomini niso zalegli: množica je dala duška svojemu ogorčenju, ki se je seveda v prvi vrsti obračalo proti onim, ki so znani kot glavna opora ljubljanskega nemštva. Mitih demonstracij ne moremo odobravati in jih obsojamo, obsojamo pa tudi tiste faktorje, ki bi te demonstracije lahko preprečili, a jih menda niso hoteli. In ta faktor je naša c. kr. vlada. Naša vlada je vedela za silno razburjenje, ki je vladalo v Ljubljani radi dogodkov v Ptuj, a ni ničesar storila, da bi pomirjevalno vplivala na razburjene duhove, marveč je celo z umetnimi sredstvi netila razburjenje slovenskega prebivalstva. Že pred par dnevi, ko še vobče živ krst ni mislil na kako demonstracijo, je dala, brez dvoma po svojih organih, razglasiti, da se lje vzhropo napovedanega protestnega shoda konsigniralo vojaštvo ter poklicalo orožništvo iz vse dežele v mesto. Da so te vesti na ljudstvo vplivale skrajno razburljivo, a ne pomirjevalno, pač ni treba naglašati. Ptujski pogrom se je pripravljal ves teden, vsa javnost je vedela za to, a državne oblasti niso ničesar storile v obrambo Slovincem. V Ljubljani ni nihče ničesar pripravljali, nihče ni mislil na kak tolovajski napad po vzoru Ptuja, a vkljub temu je dala vlada seveda neoficalno razglasiti, da je vojaštvo konsignirano in poklicano v Ljubljano orožništvo. To dvojno mero je čutilo ljudstvo in ogorčenje v njem se je podvojilo. V tem razpoloženju se ni čuditi, da je množica jela demonstrirati. In če bi bilo c. kr. vladi na tem ležeče, da bi se preprečile demonstracije, bi bila to v tem trenutku lahko storila. Imela je konsignirano vojaštvo, imela je na razpolago številno orožništvo, lahko bi bila pravčasno ukrenila vse potrebno, da bi se demonstracije razvile v najožjem viru. Dasi je a priori že imela namen poseči v občinsko avtonomijo, vendar je ukrenila, da je orožništvo in vojaštvo stopilo v akcijo še le po končanih demonstracijah, ko je bilo že vse končano. S tem je deželna vlada očitno pokazala, da je hotela za vsako ceno imeti demonstracije, kar izpričuje že vse njeno postopanje v zadnjih dneh. Zato z vsem upravičenjem trdimo, da je kriva in odgovorna za vse ono, kar se je sročilo prigodilo v Ljubljani, naša deželna vlada, oziroma predsednik baron Schwarz in načelnik policijskega oddelka Wratschko! Ako se bo iskalo krivce včerajšnjih izgrediv, naj se poklicani faktorji v prvi vrsti obrnejo na gospoda Schwarza in Wratschko, kista s svojo brezprimerno nerodnostjo demonstracije indirektno povzročila ter tudi zakrivila, da sene nedolžne demonstracije razvile v pravcate izgrede.

— Poročnik Mayer od tukajšnjega 27. pehotnega polka je sročil na čelu vojaškega oddelka vdrl brez vsakega povera v gostilno pri »Lipi«. V veži so proti temu protestirali številni navzoči gostje. Na te proteste je odgovarjal poročnik Mayer z besedami: »Halt's Maul«. Navzoči urednik R. Pustoslemšek je poročnika opozoril, da se takšnih izrazov v dostojni družbi navadno ne rabijo. Poročnik Mayer je na ta pouk znova zakričal: »Halt's Maul«. R. P. se mu je na to predstavil. Mayer je, mesto da bi se tudi on predstavil, zopet zakričal: »Halt's Maul, was geht mich das an!« Nato se je obrnil in odšel proti vratom kričaje: »Das ist aber doch gut, dass der Redacteur des »Slovenski Narod« hier ist.« Med tem je eden izmed navzočih gostov zaklical: »Deutsche Kultur«. Poročnik Mayer se je hipoma okrenil ter jel vpiti: »Wer hat gesagt »Deutsche Hunde!« Dva prostaka sta na to vprašanje pokazala na urednika R. P. in Mayer se je ves divji zakadil vanj vkljub temu, da so vsi navzoči izjavili, da se beseda »Deutsche Hunde« sploh ni rabila, še manj pa da bi jo bil rabil R. P. Ves besen je Mayer kričal: »Sofort abführen, sofort arretieren!« prijel P-a za rokav in mu ga strgal. Pustoslemšek je mirno opozoril besnega poročnika, naj mu napove aretacijo, ako ima pravico do tega. Mayer ni ničesar odvrnil na to pripombo, marveč še bolj divje kričal: »Vier Mann her, vier Mann her!« Pod stražo štirih mož je R. P. prišel do vežnih vrat, kjer pa je poročnik Mayer zginil. Tu mu je na straži stoječi poročnik Per-

tar dogodkov samih. Čitatelji si naj o dogodkih ustvarijo sami samostojno sodbu.

Sročne demonstracije. Po manifestacijskem shodu v »Mestnem domu« so se dogodile, kakor poročamo na drugem mestu, obžalovanja vredne demonstracije. Dasi so vsi govorniki na shodu rotili ljudstvo, naj ohrani mirno kri, in naj se vzdrži vsakih demonstracij, vendar ti opomini niso zalegli: množica je dala duška svojemu ogorčenju, ki se je seveda v prvi vrsti obračalo proti onim, ki so znani kot glavna opora ljubljanskega nemštva. Mitih demonstracij ne moremo odobravati in jih obsojamo, obsojamo pa tudi tiste faktorje, ki bi te demonstracije lahko preprečili, a jih menda niso hoteli. In ta faktor je naša c. kr. vlada. Naša vlada je vedela za silno razburjenje, ki je vladalo v Ljubljani radi dogodkov v Ptuj, a ni ničesar storila, da bi pomirjevalno vplivala na razburjene duhove, marveč je celo z umetnimi sredstvi netila razburjenje slovenskega prebivalstva. Že pred par dnevi, ko še vobče živ krst ni mislil na kako demonstracijo, je dala, brez dvoma po svojih organih, razglasiti, da se lje vzhropo napovedanega protestnega shoda konsigniralo vojaštvo ter poklicalo orožništvo iz vse dežele v mesto. Da so te vesti na ljudstvo vplivale skrajno razburljivo, a ne pomirjevalno, pač ni treba naglašati. Ptujski pogrom se je pripravljal ves teden, vsa javnost je vedela za to, a državne oblasti niso ničesar storile v obrambo Slovincem. V Ljubljani ni nihče ničesar pripravljali, nihče ni mislil na kak tolovajski napad po vzoru Ptuja, a vkljub temu je dala vlada seveda neoficalno razglasiti, da je vojaštvo konsignirano in poklicano v Ljubljano orožništvo. To dvojno mero je čutilo ljudstvo in ogorčenje v njem se je podvojilo. V tem razpoloženju se ni čuditi, da je množica jela demonstrirati. In če bi bilo c. kr. vladi na tem ležeče, da bi se preprečile demonstracije, bi bila to v tem trenutku lahko storila. Imela je konsignirano vojaštvo, imela je na razpolago številno orožništvo, lahko bi bila pravčasno ukrenila vse potrebno, da bi se demonstracije razvile v najožjem viru. Dasi je a priori že imela namen poseči v občinsko avtonomijo, vendar je ukrenila, da je orožništvo in vojaštvo stopilo v akcijo še le po končanih demonstracijah, ko je bilo že vse končano. S tem je deželna vlada očitno pokazala, da je hotela za vsako ceno imeti demonstracije, kar izpričuje že vse njeno postopanje v zadnjih dneh. Zato z vsem upravičenjem trdimo, da je kriva in odgovorna za vse ono, kar se je sročilo prigodilo v Ljubljani, naša deželna vlada, oziroma predsednik baron Schwarz in načelnik policijskega oddelka Wratschko! Ako se bo iskalo krivce včerajšnjih izgrediv, naj se poklicani faktorji v prvi vrsti obrnejo na gospoda Schwarza in Wratschko, kista s svojo brezprimerno nerodnostjo demonstracije indirektno povzročila ter tudi zakrivila, da sene nedolžne demonstracije razvile v pravcate izgrede.

— Poročnik Mayer od tukajšnjega 27. pehotnega polka je sročil na čelu vojaškega oddelka vdrl brez vsakega povera v gostilno pri »Lipi«. V veži so proti temu protestirali številni navzoči gostje. Na te proteste je odgovarjal poročnik Mayer z besedami: »Halt's Maul«. Navzoči urednik R. Pustoslemšek je poročnika opozoril, da se takšnih izrazov v dostojni družbi navadno ne rabijo. Poročnik Mayer je na ta pouk znova zakričal: »Halt's Maul«. R. P. se mu je na to predstavil. Mayer je, mesto da bi se tudi on predstavil, zopet zakričal: »Halt's Maul, was geht mich das an!« Nato se je obrnil in odšel proti vratom kričaje: »Das ist aber doch gut, dass der Redacteur des »Slovenski Narod« hier ist.« Med tem je eden izmed navzočih gostov zaklical: »Deutsche Kultur«. Poročnik Mayer se je hipoma okrenil ter jel vpiti: »Wer hat gesagt »Deutsche Hunde!« Dva prostaka sta na to vprašanje pokazala na urednika R. P. in Mayer se je ves divji zakadil vanj vkljub temu, da so vsi navzoči izjavili, da se beseda »Deutsche Hunde« sploh ni rabila, še manj pa da bi jo bil rabil R. P. Ves besen je Mayer kričal: »Sofort abführen, sofort arretieren!« prijel P-a za rokav in mu ga strgal. Pustoslemšek je mirno opozoril besnega poročnika, naj mu napove aretacijo, ako ima pravico do tega. Mayer ni ničesar odvrnil na to pripombo, marveč še bolj divje kričal: »Vier Mann her, vier Mann her!« Pod stražo štirih mož je R. P. prišel do vežnih vrat, kjer pa je poročnik Mayer zginil. Tu mu je na straži stoječi poročnik Per-

Bolgarsko-turški konflikt.

Sofija, 18. septembra. Ministrski svet se je bavil z bolgarsko-turškim konfliktom ter je sklenil, vztrajati na dosedanjem vladnem stališču ter zahtevati zadoščenje. Vladno časopisje izjavlja, da narodnopravna pozicija Bolgarije ne more trpeti škode vsled turških šikan, pač pa bodo v nevarnosti turški interesi, ako bo vlada turškega zastopnika smatrala le za komisarja mohamedanskega verskega premoženja ter omeji njegovo delovanje le na ta oddelek.

Razpor med nemškimi socialnimi demokrati.

Norimberk, 18. septembra. Na glavnem zborovanju socialnih demokratov je prišlo do očitnega razpora med južnimi in severnimi nemškimi soc. demokrati.

Interparlamentarna konferenca v Berlinu.

Berolin, 18. septembra. Cesar Viljem pravi v svoji brzojavki, s katero je pozdravil interparlamentarno konferenco, naj dela konferenca za blagoslov svetovnega mira, ki mu je posebno pri sru. O obveznosti razsodišč je govoril tudi srbski poslanec ogrskega parlamenta dr. Polit. Na predlog poslanca Breiterja so avstrijski delegatje po baronu Plenerju predlagali, naj se pošlje grofu Tolstemu desetka k 80letnici z zahvalo za razširjenje mirovne ideje. — Trije hrvaški delegatje so odpotovali iz Berlina.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. septembra.

— Poročilo o sročnih dogodkih je vsekoli stvarno in smo namenoma izpustili vsak kome-

tar dogodkov samih. Čitatelji si naj o dogodkih ustvarijo sami samostojno sodbu.

Sročne demonstracije. Po manifestacijskem shodu v »Mestnem domu« so se dogodile, kakor poročamo na drugem mestu, obžalovanja vredne demonstracije. Dasi so vsi govorniki na shodu rotili ljudstvo, naj ohrani mirno kri, in naj se vzdrži vsakih demonstracij, vendar ti opomini niso zalegli: množica je dala duška svojemu ogorčenju, ki se je seveda v prvi vrsti obračalo proti onim, ki so znani kot glavna opora ljubljanskega nemštva. Mitih demonstracij ne moremo odobravati in jih obsojamo, obsojamo pa tudi tiste faktorje, ki bi te demonstracije lahko preprečili, a jih menda niso hoteli. In ta faktor je naša c. kr. vlada. Naša vlada je vedela za silno razburjenje, ki je vladalo v Ljubljani radi dogodkov v Ptuj, a ni ničesar storila, da bi pomirjevalno vplivala na razburjene duhove, marveč je celo z umetnimi sredstvi netila razburjenje slovenskega prebivalstva. Že pred par dnevi, ko še vobče živ krst ni mislil na kako demonstracijo, je dala, brez dvoma po svojih organih, razglasiti, da se lje vzhropo napovedanega protestnega shoda konsigniralo vojaštvo ter poklicalo orožništvo iz vse dežele v mesto. Da so te vesti na ljudstvo vplivale skrajno razburljivo, a ne pomirjevalno, pač ni treba naglašati. Ptujski pogrom se je pripravljal ves teden, vsa javnost je vedela za to, a državne oblasti niso ničesar storile v obrambo Slovincem. V Ljubljani ni nihče ničesar pripravljali, nihče ni mislil na kak tolovajski napad po vzoru Ptuja, a vkljub temu je dala vlada seveda neoficalno razglasiti, da je vojaštvo konsignirano in poklicano v Ljubljano orožništvo. To dvojno mero je čutilo ljudstvo in ogorčenje v njem se je podvojilo. V tem razpoloženju se ni čuditi, da je množica jela demonstrirati. In če bi bilo c. kr. vladi na tem ležeče, da bi se preprečile demonstracije, bi bila to v tem trenutku lahko storila. Imela je konsignirano vojaštvo, imela je na razpolago številno orožništvo, lahko bi bila pravčasno ukrenila vse potrebno, da bi se demonstracije razvile v najožjem viru. Dasi je a priori že imela namen poseči v občinsko avtonomijo, vendar je ukrenila, da je orožništvo in vojaštvo stopilo v akcijo še le po končanih demonstracijah, ko je bilo že vse končano. S tem je deželna vlada očitno pokazala, da je hotela za vsako ceno imeti demonstracije, kar izpričuje že vse njeno postopanje v zadnjih dneh. Zato z vsem upravičenjem trdimo, da je kriva in odgovorna za vse ono, kar se je sročilo prigodilo v Ljubljani, naša deželna vlada, oziroma predsednik baron Schwarz in načelnik policijskega oddelka Wratschko! Ako se bo iskalo krivce včerajšnjih izgrediv, naj se poklicani faktorji v prvi vrsti obrnejo na gospoda Schwarza in Wratschko, k

les, ki je vseskozi taktno postopal, kar posebno naglašamo, rekel, naj se enostavno legitimira pri orožnikih. R. P. je to storil in orožnike obenem prosil, naj si zabeležijo njegovo ime. Orožniki so izjavili, da nimajo vzroka postopati proti njemu, v sled česar jim tudi ni potreba beležiti njegovega imena. — Napisali smo suho dejstvo, za katero imamo nebroj prič. Radovedni smo, kaj poreče k temu nastopu poročnika Mayra pristojna vojaška oblast? Pred vsem bi radi imeli pojasnilo, če je imel poročnik Mayer pravico vdreti brez povoda v hišo?

— K poglavju v dostojnosti. Pri preganjanju ljudi na Marijinem trgu, kjer je bilo kakih 40 orožnikov in nad 100 vojakov ter dobrih 50 civilnih ljudi, je pri nekem naskoku vojskova na občinstvo odšlo par oseb v kavarno »Prešern«. Poveljujoči oficir je planil z golo sabljo za njimi in jih vlekel ven, češ, da jih mora aretirati. Nato je zaloputnil vrata kavarne s tako silo za seboj, da so odletele črke napisali! Zahteval je, da se mora kavarna zapreti! Da se njegovi prevzetni, predurjeni in neoprečeni zahtevi ni ugodilo, je umljivo.

— Poročevalci listov so imeli pri snočnjih demonstracijah silno hudo stališče. Da mora poročevalce biti povsod zraven, je umevno, tu pa so jih orožniki, policaji in vojniki preganjali semtertja kot najhujše demonstrante. Nekega poročevalca so suvali orožniki s puškinimi kopiti in ko se je umaknil v stran in hotel nekaj zabeležiti na papir, planili so nanj in zahtevali od njega dotični papir. Šele njegov stanovski tovariš ga je rešil. Drugod se poročevalcem listom godi vse drugače.

— Pred »Tonhalle« se je odlikoval neki orožniški ritmister, ki je kričal: »Haut die windischen Schweine nieder«. Ta izzivajoči nastop je množico tako razburil, da je za jezikevega ritmistrja le sreča, da jo je hitro pobrisal. — Nemški vojniki — belgijski so bili včeraj vsi podivjani. Da se je ravno belgijske poklicalo, je bilo že samo na sebi izzivanje. Vsak pameten policijski nadzornik bi bil opustil tako provokacijo. Nemški vojniki so naglas kričali nad Slovenci, pred frančiškani pa je četa vojakov pod vodstvom nadporočnika Lacaronija s huronskimi »Heil, heilo-klic« naskočila množico. Tako je e. in kr. vojaštvo v Ljubljani »mirilo«.

— Slovenski vlagatelji v »Kranjsko hranilnico« so dobili včeraj od demonstrantov dober nauk. Razbili so temu nemškemu bojnemu zavodu vse šipe. Varuh, ki straži hranilnico, je že poprej pobegnil, čeravno je bilo demonstrantov le malo. Slovenski milijoni v »Kranjski hranilnici« so torej preklecano slabo zastraženi!

— Nemški šulferajnski vrtec v Strelških ulicah je prava ječa, v katero si nakupujejo Nemci male suznje, da jih prevzgojijo v janičarje. Z ozirom na včerajšnje dogodke svari mo slovenske starše, da naj raje otročiče obdrže doma.

— Ljubljanska policija. Mi gotovo nismo ljudje, ki bo od mestne policije zahtevali, da ne vrši svoje dolžnosti, nasprotno, kakor zahtevamo, da drugod avtonomne policije nastopajo pravično in odločno, tako bodi tudi pri nas! Zahtevamo pa v Ljubljani lahko, da policija nastopa nepristransko napram Slovincem. Včeraj pa stvar ni bila taka. Ljubljanska policija pod vodstvom svetnika Lauterja je nastopila nečuvno brutalno. Pod vodstvom koncipista Jančigaja je zaprla promet pri Knaflijevih ulicah. Ker je množica od zadej naraščala, so prvi bili neho-te potisnjeni naprej. Teh pa se je policija neusmiljeno lotila. Bila in tolkla je po njih ter jih več aretovala. Ko je nekdo hotel ljudstvo z nagovorom pomiriti, so ga policisti potegnili dol. Policijski šef Lauter je ukazal policiji, da na množico navali. Vsa ulica je bila polna vsklikov: pereat Lauter! S takim navdušenjem bi ne branili kazne ne celjski ne ptujski policiji, kakor je to storil Lauter s svojo gardo! Mera bo kmalu polna. Ko nekega Slovence policaj ni aretoval, je Lauter zakričal nanj v notranjem uradnem jeziku ljubljanske mestne policije: »Warum habt's das Schwein nicht der Gendarmerie übergeben?« V množici je seveda to vedenje vzbudilo velikansko ogorčenje.

— Policijski svetnik Lauter je stal poleg inženarjevega sina Staudacherja, ko je le ta kričal: »Windische Schweine« v družbi s c. kr. preiskovalnim sodnikom (!) Kaiserjem. Lauter se za žaljivo in izzivajočo psovko ni zmenil.

— Slovenski fantje iz okolice šopki. Danes okoli polu 11. ure pred poldan je stopala čez Ljubljano večja četa kmetijskih fantov s šopki na klobukih in na palicah. Fantje so peli in klicali slovenski Ljubljani, a mešanstvo jih je povsod simpatično in veselo pozdravljalo. Pri kazini so si fantje ogledali razbite šipe, kar

jim je zelo ugajalo in so svoje dopajanje tudi glasno izražali. Mešanstvo, ki je bilo tukaj zbrano v velikem številu, je živahno klicalo krepkim fantom, a oni so ravno tako navdušeno pozdravljali meščane in klicali slovenski Ljubljani. Na prisotno mešanstvo je ta nastop kmetijskih fantov napravil najlepši vtisk.

— Mlekarski konsulent Legvart. — Nemec. Legvart, čigar učenost in razsvitljenost je naš list že ocenil, je postal, odkar je nastavljen pri deželni vladi, Nemec. Nedavno je bil pri c. kr. okrajnemu sodišču v Ljubljani zaslišan kot izvedenec in glej ga spaka — oddal je mnenje na zapisnik v nemškem jeziku. Ne vemo, ali si šteje konsulent v smrtni greh, da bi kot uslužbenec deželne vlade »menil« slovensko, ali pa mu je germanizator Schwarz tako naročil. Eno kakor drugo je graje vredno.

— Anton Bonaventura v denarnih stiskah. Decembra meseca pr. l. je umrl neki župnik ter dedičem imenoval skofove zavode. Ker cerkveni računi ob smrti niso bili v redu, kakor je to sploh navada pri kranjskih duhovnikih, tudi sodišče ne more završiti zapuščinske razprave. Ko pa se je začel bližati pričetek šolskega leta, je škof milo gledal iz goricankega gradu na šentvidsko polje; imel je namreč prazen žep, ker je gasilnemu društvu na Planini daroval čez 900 kron. Da bi prišel do potrebnega denarja, je v silno robatnem tonu — Kniggeja še ni čital — podrezal, da naj sodišče že vendar enkrat završi zapuščinsko razpravo. V mnenju, da zanj ne veljajo postavbe, ni dotične vloge kolkoval, zato ga bo pristojbinski urad kaznoval, in ker revež nima denarja, bo prišel mož s cesarsko kapo in mu bo kočijo zarubil.

— Neveljaven testament. Nedavno je umrl premožen kmet, zapustivši pismen testament, pri katerem je fungiral kot priča St. Ivanski kurat Remžkar. Dasiravno je imel zapustnik starše in brate ter sestre, se je v testamentu na te le pičlo spomnil, cerkvi pa je zapustil, čuje, — 4000 kron, recni štiri tisoč kron. Remžkar je obračal, sorodniki so pa obrnili. Testament je sicer po unanjeni obliki pravičen, vendar pa so sorodniki dognali, da zapustnik pri poslednjevoljski naredbi ni nič govoril, marveč na stavljenja mu vprašanja le kimal — karakteristikon naših kimovcev — in sedaj bo tožba, katere uspeh bo za sorodnike gotovo ugoden. Kurat se je že izrazil, da ne bo več testamentov delal.

— Nemški izlet h Klanjskim jezerom. Pišejo nam: Šulferajn je napravil na Malo gosposj. izlet h Klanjskim jezerom. Ljudstvo se je dolgočasil. Čulo se je le nekaj vsenemskih publih govoranc, katerim je sledilo ono znano hajlovsko rjovenje. Dasi so govorniki v nemer podarjali, da je zemlja pod mogočnim Mangartom nemška, se vendar niso upali svobodno gibati, ker so si bili vsi v svesti, da je zemlja, na kateri stoje, še vedno slovenska in da jo bomo branili Slovenci do zadnjega diha pred grabežljivimi nemškimi krepklji. To so tudi hajlovci spoznali, ko je prišla popoldne k jezeru kranjskogorska požarna bramba in vrle Ratečanke v domači rateški noši. Bilo je krasno videti, ko se je zibal po modrem jezeru pisan čoln z vrlemi Ratečankami. Tja do sivega Mangarta je donela iz njih krepkih prsi ona krasna narodna pesem: »Prosim dekle je boga, da b' šla meglica z jezera«. Da, da, megla, nemška in nemčurska megla se je začela vlegati čez naši krasni jezeri in čez naš sivi Mangart in hoče zakriti ta biser slovenske zemlje našim očem. In tu pride slovensko dekle in prosi boga, da bi šla ta nemška megla z jezera. Solza ginjenosti nam je stala v očeh, ko smo čuli odmevati to krasno pesem od strmih peč. In če bomo Slovenci pozorno stali ob naši meji in če nam bodo pomagala tudi naša dekleta, tedaj bodo naše vrle Ratečanke kmalu zapele vsem Slovincem v radost: »Bila je dekle uslišana in šla je megla z jezera«. Pa kakor je bila dekleška pesem mila in globoko v dušo segajoča, tako nas je navdušil izborni pevski zbor kranjskogorske požarne brambe s prepevanjem naših narodnih pesmi. Ko je zaoril gromoviti »V boj«, so se nam stiskale pesti, hajlovci pa so trumoma bežali proti Fužinam. Zahvaljujemo se izbornim pevcem za lepo petje z željo, da bi se še večkrat videli pod našim sivim Mangartom, da pokažemo nemčurjem, da smo še mi gospodarji. — Tako je šulferajn napravil h krasnim Klanjskim jezerom izlet in hotel natvesti rajhovcem, da je to nemška last, pa so se zopet enkrat prepričali, da so se krasi s pavovim perjem. Do nemirov sploh ni prišlo. Seveda Tajč-Košir Joža, ki je znan pod imenom »der dumme August«, je zopet preobračal nemčurske kozolce, ker mu ni dala miru njegova nemčurska žilica. Ker se drugače ni upal znositi se nad na-

mi, ščuval je otroke, da so hajjali. Pa s tem »pajacem« se ne maramo dalje baviti, ker bi bilo to pod našo častjo.

— Čemu zopet po nepotrebnem razburjati ljudi? Danes popoldne je dala vlada po orožnikih zapreti »Zvezdo« in pred vsako okno kazine postaviti po enega orožnika. Nihče ne misli na kak napad na kazino, nihče na kako zopetno demonstracijo, a vendar hočejo, kakor se zdi, gotovi krogi na umeten način izzvati zopetne nemire! Slovensko občinstvo, ne daj se izrabljati gotovim krogom v gotove namene!

— Pojdite v kazino! Piše se nam: Danes popoldan je pred kazino orožništvo razganjalo občinstvo, ki se je tam — ravno vsled tam zbrane-ga velikega števila orožnikov — zbralo. Orožniški stotnik je pretil z aretacijo nekemu Slovincu, ki mu je pa rekel, naj zapodi izpred kazine tudi ono nekoliko Nemcev. Stotnik je na to odgovoril Slovincu, da gre v kavarno tudi on lahko, ali mu je Slovenec dobro odbrusil, da za Slovence ni mesta v nemškem kazinu. — Mi pa vprašamo: ali so orožniški oficirji za to tukaj, da delajo reklamo za nemški kazino?

— Izjemno stanje v Ljubljani. Deželna vlada je odredila, da se imajo do nadaljnjega ukrepa zapirati gostilne ob enajstih zvečer, kavarne pa ob dvanajstih.

— Deželni predsednik baron Schwarz si je davi ogledal v družbi domobranskega generala kazino. Šk. da, da ga ni bilo sinoči, da bi slišal, kar mu gre; škodilo bi mu gotovo ne bi.

— Ptuj-Ljubljana. K snočnjim demonstracijam v Ljubljani, je treba pripomniti to-le: Dasi so bile demonstracije obširne, so le malenkost tega, kar se je zgodilo Slovincem v Ptuj. Poudariti je treba, da se v Ljubljani nino benemu Nemcu skrivil las, dočim so nas v Ptuj pobiljali na tla in do krvi pretepali ter sploh spravljali življenje Slovincem v nevarnost. To je treba vpoštevati s prav mirnim srcem in treznostjo.

— Častniki salutirajo Bismarcku. Iz popolnoma zanesljivega vira smo zvedeli, da so snoči trije častniki 27. polka, med njimi neki stotnik na čelu vojaškega oddelka prezentirali z sabljami proti nemški družbi pred kazino, ko je še družba vpila »Heil, heil Bismarck!« V tej družbi je bil tudi medicinalec Ritzl. O tem še ni pregovorjena zadnja beseda.

— Nadaljujemo seznamek članov in podpornikov »Südmarche« v Ljubljani: Oroszi Rudolf, agencija in komisijsko podjetje, zastopnik P. Majdiča, Frana J. J. 1; — Gerber Matija, prodajalna šolskih in pisarniških potrebščin, Kongresni trg 4; — Tönnies Viljem, stavbni mizar, Dunajske c. 35; — Achtschin Anton, ključavničar Kolodvorske ulice; — Perles Adolf, pivovar, Prešernove ulice 7; — Kosler & Co., pivovarji, Spodnja Siska; — Herzmansky Franc, ovetličar in vrtnar, Prešernove ulice 5; — Korsika Alojzij, ovetličar in vrtnar, Šelenburgove ul. 5; — Kastner Mael, Kongresni trg in Gradišče 7; — Treo Viljem, stavbenik, Marije Terezije cesta 10; — Kaiser Franc, puškar, izposojevalec bioikljev, Šelenburgove ulice 6. — Bodemo nadaljevali!

— Nemci »ranjeni«. Zunanji listi priobčujejo brzoglavko iz Ljubljane, ki je gotovo inspicirana po korespondenčnem oddelku tukajšnje vlade, da je bilo pri snočnjih demonstracijah ranjenih mnogo Nemcev. Konstatiramo, da je to od konca do kraja izmišljeno in da ni bil sploh noben Nemec ranjen ali poškodovan.

— Za ustanovni zaklad »Kočevskega Sokola«. V zadnjem času so se jeli krepko gibati Slovenci v Kočevju. Nemcem to seveda ni povolji, zato skušajo z znanimi »nemškimi kulturnimi sredstvi« v kali preprečiti ta slovenski pokret. Poulični napadi v Kočevju na mirne Slovence se množijo in skoro ni dneva, da bi kočevski zagrizenci tolovajsko ne napadli in pretepli kakšnega Slovence. Peščica Slovincem v Kočevju bje torej neraven boj proti nemškemu zatiralcem, zato je treba, da jih podpira v tem boju vsa Slovenija. Naj krepkejša opora za slovenski življenj v Kočevju bi bilo sokolsko društvo. Zato se naj čim preje osnuje »Kočevski Sokol«. Za ustanovni sklad »Kočevskega Sokola« so darovali: deželni poslanec in dež. odbornik dr. Ivan Tavčar 20 K, dež. poslanec in župan ljubljanski Ivan Hribar 20 K, dež. poslanec dr. Karl Triller 20 K, obč. svetnik dr. Ivan Oražen 20 K, odvetnik dr. Alojzij Kokalj 20 K in tovarnar Viktor Rohrmann 10 K. Nabrano svoto 110 K smo izročili »Zvezi slovenskih sokolskih društev«, da jo naloži plodonosno v »Kočevski posojilnici«. Slovenci, posnemajte

darovalce in prispevajte za sklad »Kočevskega Sokola«.

— Beseda o gospodarski osamosvojitvi. Piše se nam: V zadnjih dneh se je v slovenskih dnevnikih mnogo pisalo o gospodarski osamosvojitvi in — čisto po pravici — se je pozivilo slovensko občinstvo, naj podpira le slovenske trgovce in obrtnike. Da bi le vsem tem besedam res sledila tudi dejanja s strani občinstva, kar smo doslej večinoma vedno pogrešali. Dodati pa imam vsem tem častnim pozivom še nekaj, kar se mi zdi prav važno. Naši slovenski trgovci v pretežni večini jemljejo svoje blago od nemških tovarov in nemških kapitalistov — ti pa s svojimi milijoni razvijajo še mnogo, mnogo uspešnejšo germanizujočo akcijo od nemških ptujskih, celjskih in ljubljanskih kramarjev. In zdaj pogledimo stvar nekoliko bliže. Pri nas se porabi pač ogromno število svinčnikov, peres, tint itd. Odkod dobivamo vse to? Iz nemških tovarov na Češkem. Svinčniki prihajajo iz Hardtmuthove tovarne v Budejovicah, kjer ravno ta tovarna razvija najhujše germanizatorsko delovanje. Tinta in peresa pa prihajajo večidel iz nemških tovarov v Podmoklih na sev. Češkem, in te tovarne so vredne sestre Hardtmuthu — po svojem germanizujočem delovanju. Kakor da bi za vse te stvari ne eksistirala češka tovarna — akcijska družba »Národní podnik« (nar. podjetje) v Budejovicah, ki bi od blaga prodanega pri nas gotovo dala kak odstotek naši »Družbi«. Pričakujemo, da si bodo slovenske papirne trgovine naročile blaga pri »Národnem podniku«, ker je čisto gotovo, da bo narodno občinstvo segalo izključno le po njem. — Nemške čokolade se pri nas mnogo preveč konsumira — čisto brez potrebe, ker imamo izvrstno slovensko tovarno za čokolado in bonbone: Maršner na Kral. Vinogradih pri Pragi. — Tudi nemškega sukna porabimo vse preveč, ko imamo vendar solidne slovenske firme na pr. Kocián, Skořkovský v Humpolcu na Češkem. — In slično stoji stvar povsod. Ne zadostuje le izvajanje gesla »Svoji k svojim« v onem ozkem okvirju, kajti nemškemu kapitalu je pač vseeno ali se redi s pomočjo nemških ali slovenskih trgovcev, temveč zahtevajmo v slovenskih trgovinah le izdelke slovenskega izvora!

— Tukajšnji c. kr. carinski urad. Iz trgovskih krogov se nam piše: »Z ozirom na včerajšnje Vašo notico, da je prevzel zagrizeni Nemec Ranzinger carinsko agencijo, moram pripomniti, da pride ta ondi le k »svojem«. Kot trgovcu, ki imam prav mnogokrat opravka na carinskem uradu (južni kolodvor), so mi razmere popolnoma znane. Ta urad je pravo nemčursko gnezdo. Med 3 poslujočimi uradniki se imajo vsi za »Vlenemce« ter so vsi le delems, oziroma bolj rečeno le za silo zmnožni slovensčine. Da ta triperesna detelja le nemščino naprej sili, je samo ob sebi umevno in tako imamo v središču Slovenije na c. kr. glavnem carinskem uradu pravi nemškutarski tabor. Med njimi odkljuje se po svojem velenemškem duhu, čuvstvu in naziranju neki asistent Eberwein. Ta si domišljuje, da je Ljubljano že kupila »Südmarcha«, na njega pisalni mizi se vidi Südmarchine žepenke, ki jih kaj demonstrativno razpolaga v pogled z nim obdružnim slovenskim strankam. O temeljitem umevanju slovensčine, kar bi se najmanj od v Ljubljani poslujočega uradnika moralo zahtevati, pri tem heilovcu niti govora ni in tako so skoraj docela slovenske stranke prisiljene govoriti nemški, če hočejo, da se jih ume. To se dogaja meni, a tudi stanovski tovariši so mi tožili o tem Slovenske listine tolmačiti pa morajo stranke same, ker nemški možakar Eberwein jih ne zna ali pa tolmači napačno. Splošno je pa ta mož ne malo grobe te obnaša surovo nasproti strankam. V koliko škodo je lahko to slovenskim strankam, ume le, kdor ima s carinskimi predpisi opravka. — K temu dopisu pripomnimo: Kolikor nam je iz verodostojnega vira znano, veje pri tukajšnjem c. kr. carinskem uradu eno leto sem nemški duh. Znani so nam služaji, ko v skladišču službujoči carinski asistent (najbrže omenjeni Südmarchovec Eberwein) ni razumel ali ni hotel razumeti slovensko govoreče stranke ter se je ta morala posluževati nemščine. Zopet druga stranka je nam pokazala vozni list in pa carinsko pobotnico. In glej čuda, pečat glavnega carinskega urada, ki je na obeh listinah pritisnjen, se glasi edino v zveličavni nemščini: »K. k. Hauptzollamt Laibach«. In vendar so že od nekdaj rabili pri tem uradu dvojezični pečati. Kdo je odstranil dvojezične? Kdo naročil samo nemške? Ali o. kr. finan. direktorja? Tudi o izzivajočem na pulu omenjenega asistenta razstavljenih Südmarchinih žeplenkah smo že čuli. Da nismo o tem že poročali in prijeli omenjenega za naše razmere popolnoma

nesposobnega asistentka, zahvaliti se je le našim poizvedbam o resničnosti raznih pritožb. Pri poizvedbah smo se prepričali, da je tem pritožbam kriv sedanji načelnik carinskega urada. Resnica je, da ima imenovani Eberwein vseskrat v njem svojega branitelja, kateremu so vse, kako zmognosti in dejanja tega Eberweina znane toraj se vrše pod njegovo patronanco. Da si razni nemškutarij kaj tako drznega dovolijo tukaj v slovenski metropoli, je že škandalozno. Gospod dvorni svetnik Kliment! Ako so Vam bile dosedaj neznane razmere pri tukajšnjih uradih, vedite, da je uradnik za občinstvo in ne obratno. Vedite, da mora biti uradnik na Kranjskem popolnoma slovensčine vešč. Gospod dvorni svetnik! Zahtevamo tako vljudno kakor odločno, da se takoj prepričate o navedenih nerednostih in nemških izzivih potom uradne preiskave ter v najkrajšem času napravite red ter krivce eksemplarično kaznujete. To pričakujemo od Vas z gotovostjo, ker bi sicer o teh stvareh moralo spregovoriti v parlamentu.

— Pomanjkanje krme — dobava sene. »Zveza slov. zadrug« v Ljubljani, je storila gotovo največ, da je oela pomožna akcija, ki je bila v začetku v velikansko škodo kmetovalcev zavožena, prišla v pravi tir in da se je prvotna podpora takoj izdatno zvišala, vsled katere se more oddati kmetovalcem čez 700 vagonov sene in sicer meter-ski stot po 5 K. V zahvalo za vsa ta trud predlagal je v seji, katere se je vršila dne 17. septembra 1900 pri deželni vladi, zastopnik deželnega odbora g. Jaklič popolnoma resno, da naj dobavlja vse seno edine le »Gospodarska zveza« — a »Zveza slovenskih zadrug«, katero je hudo napadal, nič, ker tako zahteva večina deželnega odbora in tako zahtevajo poslanci. Ta predlog se je celo deželnemu predsedniku zdel čuden; ni sicer zavračal napadov na »Zvezo slovenskih zadrug«, a opozoril je, da se je pri predzadnji seji soglasno sklenilo, da pri dobavi sene sodelujeta »Zveza slovenskih zadrug« in »Gospodarska zveza«; temu ni ugovarjal niti deželni glavar dvorni svetnik Suklje, niti zastopnik o. kr. kmetijske družbe niti drugi. Za Jakličev predlog vsemali so se seveda zastopniki »Gospodarske zveze« g. dr. Lampe in »Združne zveze« gosp. dr. Pegan — a predsednik o. kr. kmetijske družbe g. Povše je izjavil, da je kmetijska družba bila že kar v začetku akcije za to, da se vsa dobava poveri popolnoma »Gospodarski zvezi«. Končno se je pa sklenilo, da posredujeja pri dobavi sene obe zvezi in sicer »Zveza slovenskih zadrug« in »Gospodarska zveza«. »Zveza slovenskih zadrug« naj dobavlja seno za tiste občine, katere se toizrečno zahtevale. Baje je to zahtevalo 6 občin, kar pa ni res, ker je več drugih občin tudi zahtevalo dobavljenje po »Zvezi slovenskih zadrug« i. s. popolnoma po lastnem nagibu. Seveda je »Zveza slovenskih zadrug« storila vse potrebne korake, ker bi se marsikatera občina lepo zahvalila, če bi dobila seno po »Gospodarski Zvezi«. Občine, katere želijo seno po »Zvezi slovenskih zadrug«, morajo paš to deželni vladi takoj brzojavno ali drugače naznaniti. Ker je zgodovina cele pomožne akcije jako podučna in zabavna, jo bomo v poduk in zabavo po popolni dovršitvi priobčili.

— Goriški deželni zbor bo otvorjen v torek 22. t. m. Ali bi mogel delovati ta deželni zbor, o tem se sedaj mnogo ugiba v goriški deželi. Ob volitvah se je pričakovalo, da se temeljito pomete v deželni hiši stare neznosne razmere ter pride deželni zbor goriški končno do dela, res koristnega za ljudstvo. Toda ko so se volilni viharji in navdušenja polegli ter se je začelo čisto trezno soditi položaj, je prišel marsikdo do zaključka, da v novem deželnem zboru goriškem vendarle ne bo tako, kakor se je mislilo prvotno. Slovenskih klerikalcev je izvoljenih 5 in ti so že dosledni, da je imenovan iz njihove srede deželni poglavar. Takrat se je že videlo, da jih vlada rada vidi ter da je tu vmes tudi naklonjenost do njih od strani laških poslancev. Vse to že kaže na neko ves med slovenskimi klerikalci in laškimi poslanci, liberalnimi in klerikalnimi. — Laški poslanci obeh struj so se že zedinili za složno in solidarno nastopanje v deželnem zboru v vseh narodnih in splošno laških rečeh. Na laški strani ostane nasproti Slovincem vse pri starem, le dva kluba bodo imeli, ki pa bosta, kakor rečeno, takorekoč eno. Na slovenski strani bosta tudi dva kluba, toda ne verjamemo, da bi bilo klerikalce dobiti za kak skupen nastop pri še tako

(Dalje v prilogi.)

vitalnih naših vprašanjih. Najbrže bodo hodili svojo pot, kakor v pretekli dobi, odvisni od Lahov, od katerih pričakuje naklonjenosti že koj v početku. — Goriško slovensko ljudstvo zahteva dobrega in koristnega dela od deželne zbornice, ker prebrisklo čuti posledice šestih suhih let. Če so klerikali na slovenski strani upoštevali ta glas, potem bi se pridružili drugim poslancem v vseh narodnih in naših drugih značilnih zahtevah ter bi skupno s temi zahtevali, da se začne pravično delo za deželo v zbornici. Prav bi bilo, da bi se tako zgodilo, toda najbrže bo tako, da bomo videli v goriški deželni zbornici združeni obe laški stranki s priveskom slovenskih klerikalcev, „Slov. klub“ z 9 člani bo pa sam nasproti vsem navedenim. Po skušnjah, ki je imamo z goriškimi klerikalci, moremo le tako sedeti. Kakor se nam poroča, ima „Slov. klub“ danes sejo, v kateri se odloči postopanje kluba v zbornici ter kaj treba vse storiti za doseglo resničnih uspehov za trpeče ljudstvo. Ljudski zastopniki v „Slovenskem klubu“ hočejo, da bo goriška zbornica res poslanska zbornica in ne le nje karikaturizacija, da bo zborovala redno in res delala za ljudstvo. Deželni glavar Pajer bi imel seveda rad vse po starem; vsako drugo leto par tednov deželne zbornice s par dolgi sejami, vse drugo pa bi opravljal lepo deželni odbor sam. Nakane Lahov pa treba preprečiti, kajti drugače se bo poznalo v deželni hiši zopet le Furlane, Slovence pa zapostavljalo in mačehovsko peharilo. — Kakor vse kaže, bo imel „Slov. klub“ v goriški zbornici jako težko stališče, to pa je toliko bolj, ako se s pomočjo Lahov slovenskim klerikalcem posreži, da dobijo celo eno odoborniško mesto! Da pa bodo vse spletke najprimernejše ožigosane ter da bode ljudstvo podučeno o vsem, to pa je tudi tako gotovo kakor amen v očenau.

— **Iz Hrastnika** se nam piše: Nemška tolovajstva v Ptuj se vzbudila kajpada tudi pri nas opravičeno ogorčenje in razburjenje. Hranstjanjenje, zdržite se za sedaj vseh prerasnitnih korakov, pač pa izvajajte dosledno geslo: svoji k svojim! Nemčurka trgovina v Hrastniku je Woukova, nemčurska gostilna Rücklova, nemškutarsko je v „baraki“. Tod se odobrava roparski napad na Slovence v Ptuj — s tem pravijo, da ne rabijo slovenskega denarja. Svoji k svojim! V kratkem se skljuje v Hrastniku velik shod, na katerem se obsodi lumparija spodnještajerskih nemčurjev. Na dnevnem redu bodo še druge važne točke. Dva nova učitelja šulterajnske šole že postopata po Hrastniku. Iz njih oblastnega vedenja vidimo, da morata biti huda Germana. Fantka, le po mirno in pomnita, da sta v Hrastniku! Uverjeni smo, da se jima bo kmalu ohladila prevroča kri, saj se v naši dolini najde dobro mazilo za to. Šlovenski starši, blizu se začete školskega leta; naj se nihče ne izpozabi, da bi poslal svoje otroke v nemško mučilnico. Kake uspehe dosežejo na nemški šoli, ste videli v tem letu: naučili se niso ničesar, pozabili vse, kar so znali popred. Neki hrastniški Nemo, ki je pošiljal več otrok v to šolo, se je izrazil: „V zadregi sem, kam naj vpišem svoje otroke. V nemški šoli se niso naučili ničesar, v slovensko jih radi drugih Nemcev ne smem vpisati.“ No, rešil se je iz zadrege, ker je odšel. Boste li Slovenci pošiljali svoje otroke v tako šolo? — Spametujte se!

— **Prisrta nemška imena.** Zanimljivo je prebrati naslovno knjigo mesta Gradca za 1908. Tam se navajajo n. pr. imena odborikov raznih društev, tudi dijaških. Neverjetno je skoro, da je bil v šolskem letu 1907/08 načelnik „Germanije“ Kaluža, njegov namestnik Volaritsch E., tajnik pa Volaritsch H.; „Gepide“ je vodil predsednik Jezernigg, tajnikoval jim je Svoboda. „Alemani“ so ponosno razbijali laterne v mestnem parku pod vodstvom J. Čuča, (piše se prav nepokvarjeno!) Schriftwart je bil pa Zablattig. „Amelungia“ je imela predsednika namest. Kratochvila, „Chatia“ predsednika Lorenzonija in tajnika Smeritschnika: „Sprecher“ družstva „Gothie“ je bil Petrovič, „Marchie“ pa Sedláček. „Ostteierbund“ je načeloval Doktorič (ne-itsch!) blagajnik je bil Poje. Načelnik „Rhaetogermanije“ je bil Tratnik R., tajnik Tratnik E. — Hlaváček je zapovedoval vrlim „Tevtoncem“; „Deutscher Sprachverein“ je bil pod predstvom nekega gospoda, ki se piše Marek; namestnik mu je bil Gawalowski.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal asistent I. R. 10 K povodom tolovajskega napada na skupščinarje dne 13. t. m. v Ptuj. Hvala za dar, hvala za simpatije!

Na razstavo „Otrok“. V nedeljo, dne 20. septembra priredi se iz Bleda izlet v Ljubljano za ogled razstave „Otrok“. Kdor se misli tega skupnega izleta udeležiti, vabi se na

postajo Bled ob 1. in na postajo Lesce ob 2. popoldne. Ker ima razstava tudi za tujski promet veliko važnost, se priporoča, da bode mnogoštevilna udeležba. Povratek z vlakom iz Ljubljane ob 7 35 m. Prihod na postajo Bled ob 10. svečer.

Otroški vrtol „Ciril Metodove družbi“ v Jesenih, Trzinu, pri Sv. Ivanu v Trstu, v Skednju, Gabarju pri Celju, Pavmi, na Savi, Fužinah in Slov. otroški vrtol v Ljubljani so na razstavi „Otrok“ izložili celo vrsto prav edno in prav lično izvedenih ročnih delcev: izšivanja kartonov, pletenja papirnatih in blagovnih trakov, gubanja, verižna šivanja in dela z graham. Zanimiva so ta od otroških ročic izvršena dela, ker kažejo, kako se otrok igraje privaja delu, ki mu kratki čas, zaeno pa mu vsojla zmisel za natančnost, vestnost in snažnost. Obenem pa pričajo ti izložki, ki jim gre nedeljena zahvala, da so naši vrtoli prav izborni zavodi. Pichlerjeva vdova na Dunaju je na lastne troške razstavila svoja renominirana učila in dela: izgotovljena dela v tabelah, stavbne oblike, izšivanje na lepenco, dela z graham, pletenje, najraznovrstnejše gradivo za dela v otroških vrtolih in razne igre v škatljah: risanje, slikanje, dela iz voska, pletenje, modelovanje, igre s kockami, ženska ročna dela, izdelovanje cvetlic, mozaik in raznolične igrače. — Opozorjamo tudi na to skupino, ki nam kaže veliko izbor modernih zabavil, ki niso samo kratkočasna, temveč tudi poučna. Moderni deci ni treba, da bi omrtvela v praznem dolgočasuju.

Dar „Radogoj“. Gosp. Ivan Kramer, trgovec v Trbovljah, je poslal 100 K od čistega dobička jubilejne slavnosti narodnih društev v Trbovljah. Odbor dijaškega podpornega društva „Radogoj“ izreka trboveljskim društvom iskreno zahvalo za njih rodoljubno prireditev. Naj bi jim druga narodna društva sledila in tudi prirejala zabave in veselice v korist „Radogoj“ ter tako podpirala naše bedno visokošolsko dijaštvo!

Koncert v razstavi „Otrok“ bo jutri v nedeljo v nedeljo 20. t. m. od pol 10. do pol 12. dopoldne. Koncertirala bo „Društvena godba“, ki jo je drage volje prepustila gospa Novakova, hotel „Ilirija“.

Ravnateljstvo slovenskega deželne gledališča v Ljubljani je izdalo za sezono 1908/9, ki se odpre dne 2. oktobra t. l. svoj program. Drama. a) Pripravljen je: Ksaverij Adrejev: »Zaklad«. Narodni igrokaz v treh dejanjih. — Dr. Fran Detela: »Dobrodušni ljudje«. Veseliga v treh dejanjih. — Ant. Medved: »Kacijanar«. Zaloigra v petih dejanjih. — Ksaverij Meško: »Mati«. Igrokaz v treh dejanjih z epilogo. — Milan Pugalj in Cvetko Golar: »Snubač«. Komedijska v štirih dejanjih. — A. Čehov: »Stric Vanja«. — Jp. V. Spazinski: »Gospa majorka«. — B. Rakšanin: »Nastop strasti«. — Nik. Potjehin: »Zanka smrti«. — M. Bažucki: »Predlogi gospoda občinskega svetnika«. — Zyg. Prybylski: »Vicek in Vacek«. — F. A. Subert: »Žetev«. — Vaclav Stech: »Vročica tla«. — W. Shakespeare: »Kralj Lear«. — O. Wilde: »Idealni soprog«. — Harry in E. A. Paulton: »Nioba«. — Molière: »Skopuh«. — P. Bourget & A. Cury: »Razporoka«. — Rob. de Flers & G. Caillavet: »Ljubezni bedi«. — G. Gavault & Rob. Charvey: »Gospodična Josetta - moja žena«. — A. Guimera: »V dolini«. — Testoni: »Tisto posebno...«. — Zambaldi: »Žena zdravnikov«. — Verga: »Kmetijski vitezi«. — H. Ibsen: »Rosmersholm« in »Divja raca«. — Holger Drachmann: »Enkrat je bil...«. — W. Goethe: »Faust«. I. del. — Fr. Grillparzer: »Morja in ljubezni valovi«. — F. Schiller: »Wallensteinov ostrom«. — G. Hauptmann: »Bobrov kozuh«. — Lud. Fulda: »Maskerada«. — R. Havel: »Tujci« in »Politiki«. — Fr. pl. Schöntan & G. Kadelburg: »Gospod senator, Zlate ribice in Sloveča žena«. — K. Kraatz: »Hribolazec«. — Karel Lauffs: »Vražja misel«. — Angaževano osobe. Dame: Berta Bergantova, Zofija Borštnikova-Zvonarjeva, Stefanija Dragutinovičeva, Ludvika Kavcka, Marija Peršlova, Magda Ronovska, Kamila Šubertova, Terezija Thalerjeva, Jos. Nučičeva (sufleza). — Gospodje: Iv. Belič, Fran Bohuslav, Anton Danilo, Leon Dragutinovič, Edvard Grom, Ljub. Iličič, Josip Križaj, Hinko Nučič, Josip Molek, Josip Povhe, Josip Toplak-Jurič. — Fr. Habič (inspicijent). — Opera in opereta. b) Pripravljena dela: A. Foerster: »Gorenjski slavček«, opera v treh oddelkih; Viktor Parma: »Hram Venere«, opereta v treh dejanjih; G. Puccini: »Madame Butterfly«; Saint-Saëns: »Samson in Dalila«; J. Massenet: »Werther«; W. A. Mozart: »Così fan tutte« in »Čarobna piščalka«; H. Marschner: »Jan Heiling«; Karel Goldmark: »Sabska kraljica«; O. Strauss: »Valčkov čar«; Karel Weiss: »Revizor«; Ed. Leocq: »Giroflé-Giroflá«; Ed. Audran: »La Mascotte«; L. Fall: »Dolarska princezna«. Angaževano osobe. Dame: Josipina Hadrbovcova, Lilly Nordgartova, Julija Šipankova, Marija Peršlova, Mada Peškova, Terezija Thalerjeva, Berta

Bergantova (sufleza). Gospodje: Fran Bohuslav, Al. Fiala, Josip Florian, Josip Križaj, Josip Arno Hess, Josip Povhe, Bogumil Vlček, Bogdan pl. Vulaković (stalni gost), Hilarij Benšek, kapelnik. Operni in operetni zbor šteje 28 članov. Orkester: Koncertni orkester »Glasbene Matice« v Ljubljani (32 členov). Abonentment. Partnari edeži: I.—III. vrste krajnji sedeži 144 K, ostali 129 K, IV.—VI. vrste kr. s. 123 K, ostali 108 K, VII.—IX. vrste kr. s. 117 K, ostali 102 K, X.—XI. vrste kr. s. 72 K, ostali 60 K. Balkonski sedeži: I. vrsta 69 K, II. do III. vrste 60 K. Galerijski sedeži: I. vrsta 36 K, II.—V. vrste 24 K. Najemnino za lože je plačati v dveh obrokih, in sicer 1. oktobra 1908 in 1. januarja 1909. Najemnino za sedeže je plačati v treh obrokih, in sicer 1. oktobra 1908, 1. decembra 1908 in 1. februarja 1909. Dosedanjim abonentom ostanejo lože in sedeži rezervirani do 23. sept. Kavarne, prodajalnice i. t. d. dobivajo gledališke liste zastoj. Za privatne osebe stane abonentment na gledališke liste za vso sezono 3 K. Priglasili najemnikov lož in sedežev se sprejemajo v Šešarkovi trafiki v Šelenburgovih ulicah. Istotam se naročajo gledališki listi.

Mestni deklinski kloj ima v I. razredu 43 gojenk, v II. razredu 44, skupaj torej 87 gojenk.

Mestna višja deklinška šola. Sprejetih je 232 gojenk in sicer šteje I. A 51, I. B 50, II. A 32, II. B 35, III. 39 in pedagoški tečaj 25 gojenk.

Prvi poučni izlet „Prosvete“. Podpisani odbor naznanja slavnemu občinstvu, da se vrši prvi poučni izlet „Prosvete“ v torek, 22. t. m. ob dveh popoldne v tukajšnjo c. kr. glavno tobačno tovarno. Zbirališče ob tričetrti na dve pred glavnim vhodom tovarne. Vabimo vse ljubljance, da se udeležijo tega zanimivega izleta v največjem številu. Vsakdo dobrodošel!

Odbor akad. fer. dr. „Prosveta“.

Nova hranilnica in posojilnica. V Dobičah v Beli krajini se je ustanovila kmetijska hranilnica in posojilnica, ki je v naprednih rokah.

Težka nezgoda. Pri gradnji novega plinovnega rezervarja v Rojanu sta padla včeraj 26letni mehanik Josip Kranjc in 24letni kotlar Josip Rieger 10 metrov globoko ter se tako pobila, da je prvi umrl, drugi pa tudi najbrž ne ostane pri življenju.

V prednici se je 12. t. m. ponesrečil Jože Traven iz Kamnika. Na nogo mu je padel zaboj premoga in jo zlomil. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Vojaško veteransko podporno društvo „Hugon knez Windischgrätz“ za Moste in njeno okolico priredi v proslavo cesarjeve 60. letnice v nedeljo, dne 20. septembra ob 3. popoldne veliko vrtno veselico na vrtu in v gostilniških prostorih pri Heuffelnu v Novem Vodmatu v ulici nasproti kavarne „Mali slon“ s sodelovanjem ljubljanskega orkestra pod vodstvom A. Zorniča. Slavnemu občinstvu se nudi prilika za zabavo in razvedrilo kar je le mogoče, kakor središolov, petje, šaljiva pošta, korandoli korzo, papirnata bitka in ples. V mraka se prižge umetniški ogenj in se spuščajo rakete. Vstopnina 30 vin. Otroci do 10 leta prosti. Ker je čisti dobiček namenjen v prid bolniški blagajni, se preplačila hvaležno sprejemajo. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica dne 27. septembra s istim sporedom.

Jubilejna slavnost, ki jo je priredil „Žirovnikov zbor“ preteklo nedeljo 13. t. m. pri „Slepem Janezu“, se je prav lepo izvršila. Slavnostni govornik g. A. Koman je v živih slikah spisal prerojenje našega naroda, odkar vlada cesar Franc Jožef in poudarjal, da se nam ni bati narodne smrti, ako vztrajamo na poti omike in napredka. Deklamovalca gg. F. Breceļnik in Iv. Pipan sta prav dobro rešila svojo nalogo; seveda je posebno navdušenje že vzbudila deklamacija „V pepelnici noči“, katero zna g. Pipan res imenitno povedati. Petje je bilo po navadi lepo. Pri plesu se je pa v največjem redu in pristržni zabavi vrtelo dokaj veselih parov. K splošnemu dobremu razpoloženju so pa seveda po svoje tudi pripomogla okusna jedila, ter dober ovidek in bizelje. Gostov je bilo domačih in iz drugih krajev toliko, da so zasedli ves obširni vrt. Tudi Sentviški „Sokol“ je skoraj polnoštevilno prikoral ob zvonkih „Sokolske koračnice“ pozdravljen s krepkim „Na zdar!“

Družbi sv. Cirila in Metoda v korist prodaja na debelo in na drobno čistilo (krema) za čevlje in usnje g. Iv. Keber, trgovec v Ljubljani na Starem trgu. Omenjeno čistilo so naročile sledeče že neobjavljene tvrdke: F. R. Igljč, Mestni trg v Ljubljani; A. Jerandič, Karlovska cesta; Berjak & Šober, Vodnikov trg; I. Steiner, Opekarska cesta; Jerman Knigunda; Vaso Petričič, Mestni trg, vsi v Ljubljani. Vekoslav Plešničar, Trst, via Gaetano Donizetti št. 5; Anton Kocuvan, Šoštanj; Josip Robavs, Zagorje ob Savi; I. Zimmerman, Za-

gorje ob Savi; F. Korošec, Zg. Radgona; Al. Vršič, Ljutomer; A. Perko, Ormož; Jos. Ferencž, Brežice ob Savi; Iv. Vidmar, Brežice ob Savi; Kristijan Stakl, Sevnica ob Savi; Fr. Oset, Vransko; A. Primožič, Idrija; Fr. Lapajne, Idrija; Anton Gerbič, Solkan; Sterle in drug. Ajdovščina.

Za „Družbo sv. Cirila in Metoda“. Iz Trojan se nam piše: Z blestečimi frazami, s katerimi naglašamo potrebo podpor dični naši šolski družbi, ni veliko pomagano. Dejanje je treba. Od starega do najmlajšega rodoljuba se mora zahtevati, da postane borec za našo šolsko družbo. Videl sem že mnogo mladih prijateljev naše „Družbe sv. Cirila in Metoda“, a nad vse ganljiv prizor, ki se mi je nudi danes na Trojanah, je vreden, da se ga spominja v slov. časopisju. V zorno rodoljubni hiši Konšekovi bila je zbrana večja družba. Na mizi poleg družbenega nabiralnika sedel je gospodarjev neznani sinček, ki je s svojim otročjim glasom „daj, daj...“ pobiral in spravljaj drobiž v nabiralnik. Otročji prošnji se je težko ustavljati, posebno v tako plemeniti namen, in tako je ta, gotovo najmlajši družbeni junak, pripomogel do lepega zneska.

Ljubezenska tragedija. V Ključarovic pri Ljutomeru se je pred leti dogodila ljubezenska tragedija, ki se po naših krajih žal tako pogosto pojavlja. Mlad kaplan je zapeljal priprosto kmečko dekle J. K., ko je pa videl posledice, jo je odpravil v Gradec v znan zavod, kjer je sirota porodila sinčka Feliksa. Ko je pa prošla podpore, jo je Kristusov namestnik sirovo zavrnil in ji celo pretil! Kaj čuda, da mu je vrnila mlo z dragim in mu zažugala, da pride z otrokom in Ljutomersko kaplanijo in ne gre poprej od tam, dokler jo ne preženejo orožniki, ako ji ne pomaga. Štara pesem je to, ki se pri nas tolikokrat ponavlja, a rodi toliko žalosti, gorja in nevolje! Dotični kaplan je danes župnik v celjski okolici in se na odličnem mestu bori za „pravo“ vero in katoličanstvo. Ali ga nikoli ne peče vest? Menda ne, ker ljudje take baže nimajo ne vere ne vesti. Poznajo samo svoj trebuh in svoj žep.

Slovensko društvo „Lipa“ v Zagrebu priredi dne 3. oktobra t. l. svoj prvi koncert s plesom v prostorih hrvaškega društva „Kolo“ s sodelovanjem svojega pevskega zbora in domobranske godbe. V kratkem času, kar obstoji slovensko društvo „Lipa“, se je oglasilo toliko slovenskih in hrvaških pevcev, da je upanje, da se prvi nastop dobro obnese in pokaže dobra volja in sloga med brati Hrvat in Slovenci. Pri prvem nastopu pela se bode slovenska koračnica „Lipe“, ki jo je zložil njen član gospodar Stopar in uglasbil pevovodja gospod Lučič. Z ozirom na to, da ima mlado društvo s pevskim zborom velikih stroškov, želeli bi bilo, da bi slavno občinstvo v polni meri blagovolilo se odzvati vabilu. Pozivnice in program razpošljemo pravočasno. Kakor čujemo iz zanesljivega vira, bode iz blagonaklonjenosti sodelovala na koncertu tudi priljubljena gospa Irma Polakova. Na zdar!

Slov. esperantski krožek, nam piše: Sivi jubilant iz Jasne Poljane je rekel nekoč: „Volapük se mi je zdel zelo kompliciran, esperanto pa je jako priprosto. Tako lahko se je priučiti esperantu, da sem znal, ko sem dobil slovnico, slovar in sestavke, pisane v tem jeziku, po komaj dvehurnem učenju, če že ne pisati, pa vsaj gladko čitati.“ Na te besede se sklicevaje prosimo zopet na slovensko esperantko slovnico novih naročil, ki jih je pošiljal odslej na naslov „Slovenski esperantski krožek, Maribor, Na parku 1, pritičje desno.“ Krožek ima pripravljenih zopet dovolj letakov in brošuric (žal v nemškem jeziku), ki jih razpošilja zastoj. Mogoče se mu posreči, preskrbeti slovenske letake. Naročniki se oglašajo precej pridno. To navajamo radi tistih skeptikov, ki bi se mogoče naročili, pa niso imeli pravega zaupanja do novega podjetja. Cena (2 K) ni nikakor preudarna, pomisliti je treba, da bo knjiga obsegala okoli 220 strani.

Iz Mojstrane nam pišejo: Cenjeni gospod urednik. Dolgo sem molčal in gledal, pa enkrat se človek le naveliča, če vidi kako nekateri sloji človeštva delajo z nami seosbno z delavci. Tako na primer imamo tukaj v Mojstrani c. kr. pošto, pa kakor se mi zdi, samo za gospodo, ne pa za občni promet. Da rečem za gospodo, imam tudi prav, kajti tista dobi ob vsaki uri, naj si bo delavnik ali nedelja svoje pošiljatelj, med tem ko delavec ali pa kmet mora lepo čakati in prositi, da ob predpisanih urah dobi svoje po pošti dobljene reči. Ob nedeljah in praznikih pa še ne dobi nič, kajti c. kr. pošta je samo eno uro predpoldne odprta, potem pa za vse zaprta. In ravno to je škandal. Navadno ob nedeljah imajo delavci toliko časa, da bi radi kaj odposlali ali kupili znamke, pa jih

ne morejo, ker jih nikjer ne dobe. Svoj čas je bila pošta tudi popoldne za eno uro odprta, sedaj pa komaj predpoldne. Kako naj potem delavec, ki ves teden in v nedeljo predpoldne dela, svoje reči odpošilja ali dobi. Čez teden je od 6. zjutraj do 6. ure zvečer na delu, ob nedeljah pa do 12. ure; ko je prost, pa nima prilike, da bi svojih poštnih potreb opravil. Zato bi bilo res pripravno, da bi bila pošta popoldne (ob nedeljah in praznikih) saj eno uro odprta za splošni promet. Ob delavnikih naj bo pa ves dan, ne pa kakor se večkrat pripeti, da mora človek po celo uro čakati, predno se gospodični zljubi v pisarno priti in potem še prav usorno s strankami ravnat. Slavno c. kr. pošto ravnateljstvo naj precizno določi uradne ure, da bode občinstvo znalo, kdaj sme na pošto.

Iz Rogatec na Spodnjem Štajerskem se nam piše: Pred nedavnim smo čitali v slovenskih časnikih o klasičnih besedah prodajalke, ki je tuje, zahtevajočemu slovenskih razglednic, odgovorila, da leži Rogatec na Nemškem in da potemtakem ni treba slovenskih. In resnično kažejo tukajšnje razmere precej sličnosti z onim Slovencev v rajhu. Slovenščina nima nobene veljave, govori se — izjemni par Slovencev — izključno nemški, dasi je zmogel skoro vsak tudi slovensčine. Napisu so po vsem Rogatecu samo nemški, v cbeh trafikah se silijo Šudmarkine žvigelice, a narodnih seveda ni v nobeni. Posebno sedaj v počitnicah, ko je doma nabudna nemčurska mladina, ki v svoji nestrpljivosti in zagrizenosti stare še daleko presega, so se razmere precej poostrele. Hajlanje je na dnevnem redu, drugače tihi trg odmeva po dnevu in po noči od nemških pesmi, ki prihajajo iz junaških prsi teh pristnih Germanov, pozdrav teh nadutih gospodkov proti rogatiškim glavam je „heil“ in lepo je videti, kako se jim razvesele obrazi. ko začujejo to svojo ljubljeno. In sedaj k dogodku, ki kaže v pravi luči tukajšnje razmere. Za veselico, ki jo priredi 20. t. m. klub naprednih slovenskih akademikov v Celju, se je poslalo tudi sem par lepakov in z dovoljenjem gospodarja hiše pribilo na „Slovenski posojilnici“ in na dotični hiši. A glej — lepaki, ki so se dopoldne pribili, so še isti dan izginiti raz zid. In kdo si je s tem junaškim činom pridobil nevenljive zasluge za rogaško nemčurstvo? Neki naduti pobalil s imenom Franc Bratanič — kot pravi ime, pristna germanška kri — ki naj bi se raje brigal za svoje gimnazijske stvari, kot da kaže na toli lep in olikan način svojo vzgojo, ki jo črpa v ptujskem Studentenheimu. Vsa stvar pride naravno še pred sodišče in tam bo Bratanič že poučil, da je treba tujo last pustiti v miru. — In kje leži vzrok, da se razmere tu ne boljšajo, ampak da so, če ne slabše, si vedno enake? Mnogo jih je, naj jih navedem samo par. V prvi vrsti nemška šola in slovensčine nezmožni učitelji, potem nebržnost staršev, ki pošiljajo svoje dece v to šolo in jo pozneje, ako jo sploh še nadalje izobražujejo, šolajo v nemških zavodih kakor Studentenheimu, popolno okupiranje vseh vplivnih služb z Nemci in nemčurji in slednjič velika odvisnost in deloma nebržnost tukajšnjih Slovencev. Naj bi te vrstice obrnile pozornost širje slovenske javnosti na to zapuščeno gnezdo, razmere — dasi slabe — se dajo z nekoliko več pozornosti vendar obrniti na bolje. Zatorej, bratje, na pomoč in tudi tu „vremena Kranjecem bodo se zjasnila!“

Iz Krtine. Otvoritev nove šole dne 13. t. m. in ž njo združena veselica se je vršila v najlepšem redu in v veliko zadovoljnost mnogoštevilnega občinstva, ki jo je posetilo. Med drugimi smo opazili c. kr. okr. glavarja gosp. Kresseta iz Kamnika, gospoda sodnega svetnika Koblerja iz Ljubljane, gg. sodnika dr. Furlana in sodnega pristava dr. Senčarja iz Brda in nebroj drugih odličnih gostov. Pred vsem pa se moramo spominjati učiteljstva, zlasti iz kamniškega okraja, ki je v častnem številu prihitelo med nas, da povzdigne sijaj lepega dne. Naj bi naše ljudstvo spoznalo, da so to oni vrli možje, ki jim je dolžno v prvi vrsti izkazovati hvaležnost in čast, možje, ki stavijo v nedolžna in za vse lepo vneta, mlada srca prvo kal izobrazbe in znanosti in prvi čut do bližnjega in do lepe domače zemlje. Najprej je tukajšnji župnik gospod Ivan Grčar izrekel par besedi. V kratkih besedah je izročil g. c. kr. okrajni glavar šolo v oskrbo tukajšnjemu krajnemu šolskemu svetu. Zaklical je cesarju, kateremu v proslavo šestdesetletnice je sezidana ta šola, trikratni: slava, na kar je zasvirala godba cesarsko himno med pokanjem topov in lepimi zvoki domačih zvonov. Nato je nastopil slavnostni govornik domačin profesor g. Makso Pirnat. Čudili smo se njegovi izredni zgovornosti in lepim mislim, ki jih je tako poljudno in s takim poletom razvijal pred nami. —

„In ti fante in ti dekle, ne zabi, ko greš tod mimo v šolo, ko zasre tvoje oko travnik in log, njivo ob cesti in gozd v osadi, da je to tvoj rojstni kraj, tvoja domovina. In če vidiš cerkev na griču, spomni se, da so tu odbili naši pradedi, varujoč svoj rojstni kraj, ljubelega Turka, ki je udarjal s mečem in konjskim kopitom ob vrata, katerih znake še danes lahko ogleduje tvoje oko. — V tem prekrasno sezidanem domu vidiš Krista, največjega dobrotnika človeštva, ki je ušil: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.“ Tu v tem domu se privadi ljubiti iz srca prekrasno svojo domovino, a ne samo ljubiti, ampak za njo tudi delati.“ Ni čudno, če so nam pri takih besedah plapolala srca, posebno ko se je g. govorniku bralo raz obraz, da govori vse s čutom in srcem, ko se je na govorniku samem videlo, kako mu je pri sreči naša mladina in koliko važnost polaga na njeno pravo vzgojo. Naj bo g. govornik uverjen, da kipi iz vseh naših src iskrena hvala za njegove besede, tako očarujoče in ljubeznjive. Tudi veselica v prostorih g. Ane Zarnik je uspela nad vse dobro. Ves čas nam je krasno in neumorno popevalo sl. moravsko pevsko društvo pod vodstvom g. Tomana. Naj bo g. pevovodju izrečena tem potom iskrena zahvala in tudi vsem gg. pevcem za prijazni odziv in veliko požrtvovalnost. Nadalje naj bo izrečena tu najiskrenejša zahvala vsem darovalcem prekrasnih dobrotkov in sploh vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je vsa slavnost nad vse priokrogovana tako krasno uspela. Med pavzami in plesom nikdar trudne, poskočne mladine pa so nas dvigali zvoniki sl. Kamnške godbe. Dobra postrežba, izvrstna kapljica ter krasni dobrotki pri tomboli so pripomogli, da je vskipelo navdušenje do vrhunca in se je čula marsikatera lepa napitnica. Reči moramo, da je bil to dan, kakršnega še ni doživela naša Krtina. — Naj bi torej ta stavba, ki je bila povod tako prijetne zabave in tolikemu navdušenju, zanela tudi v mladih srcih veselje do učenja in vsega lepega, kar dviga človeški razum in dušo. Mi pa ponavljamo, besede, ki so krasile slavnostni dan pri otvoritvi: „Od tu do prosvete rosi naj blagoslov!“

Paševsko uradovanje. Iz radovoljskega okraja se nam piše: V letu 1906 je vložil Šimen Mežek, posestnik v Žirovnici, občina Breznica, na dotični odbor prošnjo za dovolitev gostilničarske obrti. Občinski odbor je prošnjo vzel na znanje ter sklenil, da nova gostilna pri sodobnih okoliščinah pač ni potrebna, vendar pa, ko bi se pokazala potreba, ima Mežek prednost pred vsakim drugim morebitnim prosilcem. Letošnjo spomlad pa si je g. Ant. Kržišnik, posestnik v že navedeni Žirovnici ter župan breznikiški, na tistem omisli ter vložil na okr. glavarstvo prošnjo za podelitev gostilničarske koncesije na svoje ime ter izrazil svojo vročo željo, naj se v tem ne vpraša za mnenje občinskega odbora niti orožništvu. Tej prošnji se je dodal tudi lastnoročni županov prepis zapisnika obč. seje v zadevi Mežekove prošnje, toda kaj je patentirani župan Kržišnik napravil? Tiste odstavke zapisnika, ki nje govornim nameram niso ugodni, je izpuštil ter dostavil druge, ki jih v zapisniku ni. Občinski odbor je nastopil protestno proti Kržišnikovi vlogi, da obstajajo v Žirovnici že tri gostilne, ki popolnoma zadostujejo vsem potrebam ter da tudi kraj, kjer stoji Kržišnikova hiša, ni ugoden za gostilno, in ko bi se ta obrt podelila, vztraja na stališču v korist za Možeka, kakor velevali obč. sklep. V tem smislu slovi tudi orožniško poročilo. Po daljšem presledku je prišla Kržišnikova prošnja do rešitve; pri odločitvi gospoda okrajnega glavarja, kakor običajno, je vzel stvar v roke v to poklicni uradnik. Izšla je odločba, in sicer za Kržišnika neugodno, proti kateri je vložil pritožbo na deželno vladu. V par dnevih je bila nova odločba tu, s katero se je podelila Kržišniku gostilničarska obrt in katero je podpisal c. kr. okr. glavar gospod pl. Detela sam. Gospod župan Kržišnik pa je dotično listino skrbno shranil ter previdno molčal dotlej, da je stopila v pravno moč. To je najnovejši čin korupcije v uradnih zadevah. Saj obstajajo vendar zakoni in uradna navodila, katera imajo namen, da se izvršujejo in kako je torej zamogel gosp. glavar podeliti gostilničarsko obrt, ko za njo ne govore ne potrebe in ne druge okoliščine ter s tem pokazal hrbet orožništvu in obč. odboru, da celo deželni vladi. Ali on, gosp. glavar misli, da se v Radovljici nahajata dve politični instanci, ali da je morda že kak referent pri deželni vladi? Tako se izkaže nekdanji samostojni (?) nemški klerikalni kandidat za deželni zbor, kateremu v prilogi si je Kržišnik z kulantno „izjavo“ županovo stekel nevenljivih zaslug. Da je župan Kržišnik s prepisom zapisnika obč. seje ni

ravnal prav v svojo korist, zlorabil župansko uradno oblast ter se s tem zapletel med kazenske paragrafe, je faktum. On naj uganja sebičnost in išče dobička pri svoji konjski barantiji, nikakor pa ne v uradu. Dejanja, kakršna je vzporedno na spadoj med prejšnje turške bege in paše, so se nehala, nikakor pa ne v Avstriji, kjer obstoja že šestdeset let baje ustava. Vpraša se torej, kako si morda kaj si misli v tem ukreniti in sploh koliko časa bo Kržišnik še županoval na Breznici?

Za ustanovno veselico Ciril-Metodove podružnice na Turjaku se vsa okolica živahno pripravila. Odbor neumorno deluje, da bi nudil vsem udeležencem največ zabave in razvedrila. Nabral je za srečelov do 120 dobrotkov, med katerimi je nekaj posebno lepih. Veselice se udeležijo tudi ljubljanski in ribniški „Sokol“, kar bo zlasti razveselilo naše ljudstvo, ki na Turjaku še ni videlo „Sokolov“ v kroju in v tolikem številu. Vabimo tudi vse prijatelje naše „Družbe“, naj se pridružijo „Sokolom“ in prihite 20. t. m. na prijazni in zgodovinski znameniti Turjak. Čimveč udeležencev bo, temvečji bo tudi moralni in gnetni uspeh veselice.

Društvo tiskarjev na Kranjskem slavi jutri štiridesetletnico svojega obstanka. Tem povodom priredi poleg drugega od polu 3. ure popoldne do 8. ure zvečer na vrtu, oziroma ob slabem vremenu v areni „Narodnega doma“, koncert brez vstopnine s sodelovanjem ljubljanske „Društvene godbe“ in oddelka slavne pevskega društva „Slavec“. Vsi prijatelji tiskarjev se na to prireditev vrnite vabijo.

Iz Spodnje Šiške. Ker se je preteklo nedeljo vzdig Zeppelinovega zrakoplova na slavnostni veselici ponesrečil, se spusti v nedeljo, dne 20. od 3. do 5. ure ob ugodnem vremenu na vrtu restavracije Reiningshaus drug zrakoplov istega modela v zrak. **Darilo gasilnemu in reševalnemu društvu.** Prvo ljubljansko skladišče Krisper-Tomažič je podarilo ljubljanskemu prostovoljnemu gasilnemu društvu za hitro in uspešno pomoč o priliki ognja dne 22. avgusta t. l. izdatni znesek 200 K, g. Alojzij Zajc, vinotorec in posestnik v Spodnji Šiški pa 10 K v pokritje primanjkljaja pri jubilejni slavnosti. Posnemajta vredno!

Uboj V Trbovljah je nastal prepir med delavci, ki odkrivajo novi premog na Dobri pri Trbovljah, in sicer: med Petrom Murarjem 21 let starim z Ogrskega, Mojzeso Markunskim, 30 let starim iz Rumunije in Sigismundom Kovačem, 23 let starim in tudi na Ogrsko pristojnim. Murar je zgrabil za nož in zabodel Markuneska, da ga je smrtno nevarno ranil na prsni do pljuč, tako da je na mesto obležal. Ko je bil že tako smrtno ranjen, hotel ga je še Kovač z lopato udariti čez glavo, kar pa so mu drugi preprečili. Tudi Murar je dobil lahko poškodbo z nožem na nogo, katero poškodbo pa si je najbrž sam prizadejal. Markuneska so takoj odnesli v rudarsko bolnišnico, Murarja in Kovača pa so odpeljali orožniki v zapor.

Nesreča se je zgodila dne 9. kimavca t. l. popoldne okrog tretje ure v rudniku v Trbovljah. Ponesrečil se je v rovu oženjeni rudar Alojzij Lesjak, 42 let star. Lesjak je napravil za strel, in se od strelišča odstranil 64 metrov daleč; ko pa se je strel vnel, zadel je Lesjaka kos premoga v čelo tako nesrečno, da se mu je lobanja zdrobila, in mu je izstopilo nekaj možganov ven. Lesjak je smrtno nevarno ranjen in je ležal nekaj časa v rud. bolnišnici in so ga dne 11. t. m. peljali v deželno bolnišnico v Ljubljano, a je malo upanja, da ozdravi. Ponesrečenec je delal okrog 18 let pri trboveljskem rudokopu in je bil, kakor se sliši, dober in miren delavec; ima 4 še nedorasle in nepreskrbljene otroke in ženo.

Izmisljen napad. Poročali smo, da je dne 6. kimavca t. l. okrog 10. ure ponoči, šel Peter Budimir na svoje stanovanje v Bevkovo pri Trbovljah in bil med potjo od šest mu nepoznanih mož napaden in v desno nogo obstreljen. Napad si je pa Budimir izmislil in je bila stvar sledeča: Budimir Peter, 27 let star, je imel od svojega brata delavske knjige, ki pa so bile narejene za pet let mlajšega človeka, kakor pa je Budimir v resnici star. Letos pozimi so Budimirja v Nemškem Gradcu za neko hudobijo zaprli in mu prišli na sled goljufiji, da nima svojih delavskih knjig in da se je s tem svojim vojaškim dolžnostim odtegnil in prikril. Ko je dostal svojo kazen, poslali so ga na vojaško nabiralnico, na katerem je bil spoznan za vojaka, in bi bil moral meseca vinotoka t. l. iti nositi vojaško suknjo; da bi se pa tej mu neprijetni suknji odtegnil, si je sam s samokresom prestrelil desno nogo. Trboveljski orožniki so to stvar natančno preiskali in dognali po zanesljivih pričah, kakor tudi po nje-

govem samokresu, katerega je Budimir, ko je dne 8. t. m. iz trboveljske rud. bolnišnice siloma ušel, nekemu za 10 kron prodal. Toda vse to mu ni nič pomagalo. Orožniki so njegov prodani samokres od kupca nasaj dobili in z Budimirjem vred dne 9. t. m. oba skupaj izročili okr. sodišču v Laškem trgu. Ali se bode še vnaprej skušal vojaški suknji prikrivati in odtegovati, ima sedaj čas natančno premisljevati v zaporu.

Po hrastiški dolini so bili nalepljeni pretekle dni letaki, s katerimi se je svarilo ljudstvo pred šulferajnsko šolo. Mnogo teh listkov je nekoč namazala nevidna nemška roka — s človeškim blatom! Res, jako delež ste že v kulturi, dragi strici Nemci, tako daleč, da se bomo morali z vami bojevati z rokavicami, kajti sicer se ob vas onesnažimo z „blatom“.

„Herbstmesse“ v Gradcu bo te dni otvorjena. Izdajmo Slovenci parolo: **Ne v Gradec**, kajti sramota bi bila za vsakogar, ki nese le en vinar graškimi nacionalcem.

Umrli je v št. Petru na Krasu Josip Princ. Pogreb bo jutri popoldne.

Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ opozarja svoje člane še enkrat na društveni sestanek, ki bo danes ob 9. zvečer v gostilniških prostorih v „Narodnem domu“. Na dnevnem redu je poleg drugega prireditev učnih tečajev, pevskih in plesnih večerov. Gg. člane vabimo k prav obilni udeležbi.

Divji kostanj v cvetju. G. Nedeljko nam je poslal cvetje divjega kostanja z mladim listjem. Tako nenavadno prikazen gledajo prebivalci Gradaških ulic.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 5 Hrvatov, nazaj je prišlo pa 25 Slovencev in Hrvatov. 25 Hrvatov je šlo v Heb, 10 pa v Inomesto.

Izgnubljeno in najdeno. Neka dama je izgubila bankovec za 10, dijak Ludovik Grum pa dva po 10 K.

St. 30516.

3364

Someščani!

Preteklo noč primerili so se v Ljubljani izgredi, ki so tembolje obžalovanja vredni, ker so bili naperjeni proti osebam, ki pri surovih ptujskih napadih na mirne Slovence niso bile udeležene.

Someščani!

Svarim Vas kar najresneje pred ponavljanjem tacihi dejanj, kakršna so razburjala naše mesto minolo noč. O kritičnih časih je najlepša meščanska krepost, ohraniti trezen razum in mirno kri.

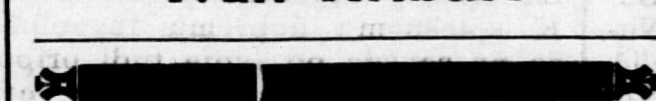
Someščani! Ohranite oboje! Pokažite, da slabi zgledi od drugod ne vplivajo na Vas. Le s tem zasvedočite svojo vednost in zrelost. Vedite pa tudi, da se bode proti vsakomur, ki bi kalil mir ali kakorkoli kršil red, postopalo kar najstrožje v smislu zakonov.

Someščani! Čast Ljubljane in Vaša korist zahtevata, da uvažujete moje svarilo.

V Ljubljani, dne 19. septembra 1908.

Župan:

Ivan Hribar.

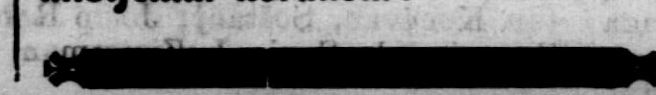

Pozor!

Danes zvečer zasede vojaštvo vse ulice in ima ukaz takoj ostro streljati.

To smo izvedeli iz najzanesljivejšega vira.

Slovinci, ohranite mirno kri in ne dajte se zavesti k nepremišljenim korakom!

Drobne novice.

Reforme glede rezervnih častnikov. Madžarski časopisi poročajo, da namerava vojno ministrstvo upeljati za rezervne častnike vsako spomlad štiridesetletni tetrletni in praktični tečaj, ker enoletno službovanje ne zadostuje za popolno izvežbanje častnikov.

Klerikalizem na Češkem postaja zadnje čase bojeviti. Deželni šolski svet je uvedel proti nadučitelju Mundri disciplinarno preiskavo, ker ga je nekdo anonimno ovadil, da gre le dvakrat na leto v cerkev, namreč v začetku in ob koncu šole.

Kolera na Ruskem. V Petrogradu je predvčerajšnjem zbolelo za kolero 392, umrlo pa 125 oseb. V šole so za dva meseca zaprte. Iz šol so napravili bolnišnice. Tudi vzhodnih provincijah se kolera silno širi. V zadnjih dveh dneh je zbolelo za kolero 240 oseb.

Glede ponesrečenega Wrightovega zrakoplova je izjavil Edison, da nima nobenega zaupanja v Wrightov zrakoplovni sistem. Problem zrakoplovstva je mogoče rešiti le z letalnimi strojem, ki bo funkcionalni avtomatično. Tak stroj bo delal potem prave čudeže, ker bo mogoče priti iz Njujorka v London v 18 urah, okoli zemlje pa v 8 dneh.

Ljudozrci. Na otoku cesarja Viljema v Južnem morju so kanibali napadli in pojedli nemška trgovca Wollerja in Henriksena s petimi spremljevalci.

Razne stvari.

* Pijančevanje v Berlinu. V Berlinu je 9341 pivnic in 3551 gostilen, v katerih se toči vino, tedaj skupno 13.193 lokalov za točenje alkohola ali po en tak lokal na 157 prebivalcev. Lansko leto se je popilo v Berlinu 438.939.532 litrov piva, 24.704.525 litrov žganja in 19.955.062 litrov vina. Za vse to pijačo se je plačalo razen napitnin 250 milijonov mark. Na vsakega berlinskega prebivalca pride 214 litrov piva, 13 litrov žganja in 10 litrov vina, tedaj skupno 263½ litra opojnih pijač, kar znaša vrednost nad 100 mark.

* Higiena pitja kave (Kofeina prosta kava). Ni je na svetu pijače, ki bi jo vsak dan velik del človeštva užival tako redno, kakor kavo, ki se je priljubila zlasti zaradi svojega prijetnega okusa in primeroma nizke cene. Zdravniki so pa že od nekdaj opozarjali, da nezmerno uživanje kave škoduje, osobito se bolnim na srcu in nervoznim. Prav priporočati bi pa bilo kavo, ako bi se mesto nje dobil neškodljiv nadomestek, ker surogati, ki se uživajo mesto kave, največkrat ne ugajajo, pa tudi niso vselej brez hib. škodljivo pa dela kave samo kofein in zato so poizkušali ljudje, spraviti ga na tak način iz kavnihih zrn, da bi dobrotu kave nič ne trpela. To se je sedaj tudi posrečilo s paro, pri čemer ostane kava ravno tako okusna in prav tako lepo diši, samo škodljivih sestavin nima nič. Vplivni zdravniki so dokazali, da tudi močno uživanje kofeina proste kave ne škoduje. Ker se taka kava dobiva že v vsaki boljši trgovini, se lahko o tem vsakdo sam prepriča.

* Srkalce prahu. Opozarja se na novo senzacionalno iznajdba, ki je vstanu v vsakem gospodinjstvu povzročiti preobrat in izdatno olajšati čiščenje stanovanj. Med tem ko sedanji srkalci prahu komaj morejo v gospodinjstvu priti v poštev zaradi visoke cene, kompleiranega obrata in velikega zavzemanja prostora, je aparat za srkanje zraka, »Birum« zaradi majhne obsežnosti, preprostega ravnanja z njim in majhnih nabavnih stroškov, porabljen v vsakem gospodinjstvu. Strahoviti veliki dan čiščenja izgubi po »Birumu« svojo grozoto. Kakšna olajšava je za vsako gospodinjstvo, ako se velike preproge, težki divani in posteljni ostavki lahko temeljito očistijo kar na mestu, kjer so, ne da bi se vzdigoval najmanjši prah. Kakšna dobrota je tak način čiščenja, je jasno. V Ljubljani je že več takih srkalcev prahu v rabi. Pojasnila daje Ludvik Kolm v Ljubljani, hotel pri »Maliču«.

Telefonska in brzojavna poročila.

Proti ptujskim dogodbom. Novo mesto, 18. septembra. Občinski odbor je v današnji seji sprejel soglasno in z velikim odobravanjem protestno resolucijo zoper barbarske napade na Slovence v Ptuj.

Ministri v Gradcu. Gradec, 19. septembra. Tu sem so prišli trgovski minister dr. Fiedler, železniški minister dr. pl. Derschatta in minister za javna dela dr. Gessmann. Udeležo se otvoritve štajerske rokodelske razstave.

Za splošno volilno pravico. Budimpešta, 19. septembra. Socialnodemokratska stranka je skle-

nila, da priredi na predvečer otvoritve parlamenta dne 28. t. m. 25 ljudskih shodov in velik demonstracijski obhod po mestu za splošno in enako volilno pravico. Policija je vse te prireditve prepovedala.

Apelacija na cesarja.

Budimpešta, 19. septembra. Socialni demokrati in narodnostni klub so sklenili, da pošljejo k cesarju posebno deputacijo, da intervenira v prid uvedbi splošne in enake volilne pravice. Socialni demokratje se nameravajo obrniti na avstrijsko vladu, da izposluje deputaciji avdienco pri cesarju.

Kolera v Petrogradu.

Berolin, 19. septembra. Iz Petrograda poročajo, da se kolera rapidno širi vkljub najstrožjim obrambnim odredbam. Na novo je zbolelo na kolero 393 oseb. Umrlo je 127 bolnikov.

Gospodarstvo.

Z žitnega trga. Naš domači trg nudi je v teku tega tedna jako malo živahnosti in dogodivše se premene cen bile so malenkostnega pomena. Sploh je videti, da je naš žitni trg za tekočo kampanjo za večja iznenađenja zamrl in se bode tega načela — ako ne nastopijo elementarni dogodki — tudi zvesto držal.

Temu nasprotno pa se zopet iz prekomorskih in drugih evropskih trgov poroča o večjem dviganju cen.

Amerika ima trajno jako dober odjem za svoje prebitke, ker so dežele, ki žito uvažajo, v prvi vrsti navezane na to žitno shrambo. Rusija in istotako balkanske države imajo letos slabo žetev in vsled tega v izvažanju zaostajajo.

Frančija bode radi velikega primanjkljaja žita letos mnogo bolj, ne go sicer, navezana na tujezemske pridelke. Isto velja tudi za južno Italijo in deloma tudi za Nemčijo, kjer je domače, mnogo oževane kvalitete na vsak način potreba z jako finimi tujimi provenijencami zboljšati.

V Budimpešti zaključila je dne 10. t. m. oktobrska pšenica z K 1134 april 1909 z K 1163, dne 18 t. m. zaključuje okt. ps. z K 1130 april 1909 z K 1160.

V New Yorku je notirala pšenica: loco dec. 1908 maj 1909 12. t. m. 104 3/4 105 1/2 107 3/4 17. t. m. 108 3/4 108 7/8 109 3/4

Berlin je notiral pšenico: dec. 1908 maj 1909 202 25 204 — in je zaključil 209 75 213 50

Tudi Liverpool je z 85 7/8 z dne 12. t. m. poskočil dne 17. t. m. na 78 3/8.

Trg pšeničnih mok kaže popolnoma isti obraz, kakor naš domači žitni trg. Vsak dan dogajajo se zmerne prodaje, nasprotno pa se na prejšnje, cenejše sklepe jako živahno odpočikuje blago, kar seveva oznanja, da bode komzum zopet kmalu z novimi močmi posegel v kupčijo. Ta okoliščina, kakor tudi to, da se morajo tako mlini s pšenico, kakor tudi njih komisijske zaloge z moko še pred sklepom parobrodstva (po rekah) z zadostnim blagom preskrbeti, bode v kratkem kupčijo zopet precej oživilo. Cene krmini izdelkov se niso nič spremenile, zaloge po mlinih so čisto izčrpane.

Po južnih komitatih Ogrske se že lomi novo koruzo in se bode ta — ako bode vreme ugodno — za 2 do 3 tedne na kratke razdalje že odposilja. Zaloge stare koruzae so skoro čisto izpraznjene.

Avstrijska vlada namerava k olajšanju pomanjkanja krminihi snovi je dnoletne mladice, ki pri trganju grozdja po vinogradih odpadejo, uporabiti kot živinsko krmo, in to zlasti po južnih vinogradnih krajih, ki so vsled suše mnogo trpeli. Te mladice — zmečkane in razrezane — imajo v primeri s senom približno 60% redilne vrednosti. V Avstriji odpade pri trganju vsako leto do 4.800.000 meterskih stotov takih mladik, kar ima približno vrednost 2.900.000 meterskih stotov travniškega sena. Vse te mladice so se dosedaj kot gnojilo ali pa kurjavo uporabljale, sedaj pa se bode iz istih s pomočjo pripravljalnih strojev narejalo živinsko krmo. — ik

Jzjava.*)

Pri snočnji demonstraciji so demonstrantje pri meni pomotoma razbili stekleno firmo, češ, „da sem nemški“, namenjeni pa so bili tablo razbiti pri Meisetzau. Da sem domačin in Slovenec, ve vsak v Ljubljani in na razbiti firmi ni bilo niti ene črke nemške. Jaz sem Slovenec in tudi moji uslužbenci so vsi Slovenci. Prosim torej, da se slavno občinstvo pogori navedeni pomoti ne da prevartiti in se priporočam 3336

Fr. Iglič

trgovina papirja, Mostni trg 11

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon

Za prebivalce mest, uradnike i. t. d. Proti težkotam prebivanja in vsem naslednjemu dela je upravnemu sodišču potrebno do zdravila pristni "Moll-ov Seidlitz-prasek", ker vpliva na prebavljanje trajno in uravnavno ter ima olajševalen in topilen učinek. Skatljica velja 2 K. Po postnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na desni strani zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan s varnostno znamko in podpisom. 3 31-13

Edino zdravilo za katar
THIERRYJEV BALZAM
z zeleno UNO kot varnostno znamko. Razpošiljam najmanj 12/3 ali 6/1 ali pat. potov. rodb. steklenico za 6 K. Zavarovana naprava.
Thierryjevo centifolijsko mazilo
Razpošiljam najmanj 2 skatli K 3-60 Zavoja. Zastoj. Povod prazniti kot najboljši domači zdravilni proti slabostim, bolečinam, gorčici, krčev, poskodaam, ranam, ... Naslov za naročilo in denarne nakaznice:
A. Thierry, lekarna pri angeli varhu v Pregradi pri Rogatcu. 1359-23
Zaloga v vseh lekarnah.

Proti zobobolu in gnjilobi zob
izborne deluje dobro znane
antiseptična
Melusine ustna in
zobna voda
ki utrdi dlesno in odstranjuje
neprijetno sapo iz ust.
1 steklenica s navodoma 1 K.
Bi gorodnemu gospodu M. Levstiku,
lekarnarju v Ljubljani.
Vaša izborna Melusine ustna in zobna
voda je najboljša sredstvo zoper zobobol,
odstranjuje neprijetno sapo iz ust in je
neprekosljiv pripomoček proti gnjilobi
zob, zato jo vsakemu najtopleje priporo-
čam. Obenem pa prosim, pošljite še
3 steklenice Melus. ustne in zobne vode.
Dovolim, da to javno omanite, ker
je res hvala vredno.
Leopold Gangl, mestni tajnik.
Metlika, 24. aprila 1906.
Doz. lekarna Mil. Leusteka
v Ljubljani; Rosljova cesta št. 1
poleg novegrajenega Fran Jožičevega
trg. mesta 25 38

Zahvala.
Prvo ljubljansko založbo Krisper-Tomažič je podarilo Ljubljanskemu prostovolj-
nemu gasilnemu in reševalnemu društvu za
bitro in uspešno pomoč o priliki ognja dne
22. avgusta t. l. izdatni znesek 200 K. gosp.
Alojziji Zajc, vinotorec in posestnik v Spodnji
Siški pa 10 K v pokritje primanjkljaja pri
jubilejni slavnosti.
V imenu društva izrekava za priznanje
in naklonjenost najtoplejšo zahvalo.
V Ljubljani, dne 17. sept. 1908.
Fran Barle, Ludovik Stricelj,
t. č. blagajnik. t. č. načelnik.

Darila.
Upravištvu našega lista so poslali:
Za družbo sv. Cirila in Metoda.
G. Al. Kraje, trg. v Grahovem pri Cerknici
10 K mesto venca na krsto g. Dermelj.
— G. A. Brezovnik v Vojniku pri Celju
5 K kot odgovor na nesramen napad n.
skupščinarje. — G. Jakob Tomec, mestni
nadkomisar 10 K mesto venca na krsto
g. dvornega svetnika Šumana. — "Novi
kazino" tu 3 K, ker v kazini niso
dobili črne kave. — Gg. mestni uradniki
ljubljanški 33 K ob priliki skupščine. —
G. dr. Ivan Oražen 30 K mesto brz-
javke na skupščino. — "Zaplottiki", vr-
nivši se z letovišča v zimsko rezidenco v
Seidlovem hotelu, tajniku šolske družbe
g. dr. Žerjavi za "šnajt" na nov klo-
buk K 5-10. — Gospa Ivanka Petan za
ukradeni klobuk dr. Žerjava 1 K — Cenj.
rodbina Planinšek 10 K, mesto venca na
krsto ponesrečenega g. Alojzija Terčka. —
G. Pavel Ogorevc v Konjicah K 162-72,
in sicer: K 134-15 kot skupilo iz šoto-
rov povodom slavnosti 25 letnice poso-
jilnice v Konjicah, gospa Mačka Husova
iz Vipave nabrala 20 K povodom godo-
vanja g. Anice Ogrevce v Jamnah, povod-
dom prvega nastopa konjskih samcev na
pihalu pri veselici v Žitah se je nabralo
5 K, vesela družba v Narodnem domu v
Konjicah K 3-57, skupaj torej K 162-72.
— Stajerski Slovenci v Senožcah 1 K
za dr. Žerjavov klobuk s srčno željo, naj
bi se vsak Slovenec spomnil vsak
dan ptujskega barabstva, potem bode
kmalu odklenalo prepotenci spodnješ-
tarske kulturonošne nemške fakinaže. —
Planinčev v Ljubljani K 4-04 kot ma-
šečanje za Ptuj. — Gostje v Narodni
kavarni K 15-20 vsled čudne aretacije g.
inženirja Prelovška. — Neimenovan na-
bral pod geslom: "Odgovor na Ptuj"-
36 K. Skupaj 326-06. — Srčna hvala!
Živeli!

Za Trubarjev spomenik. G.
Ljotika Kristan v St. Vidu na Dolenjskem
4 K, katere so darovali gg. Vrhovec in
Drašček ter g. Kristanova v gost. Kar-
lovšek v Šmarjeti na Dolenjskem. Živeli!

Meteorološko poročilo.
Pisne nad morjem 906. Srednji srčni tlak 736 9 mm.
Temperatura v 24 urah 13-0 mm.
Srednja večerajša temperatura 13-0
norm. 14-5. Padavina v 24 urah 0 mm.

sp. m.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
18.	9. zv.	743-0	11.1	sl. sever	jasno
19.	7. zv.	744.1	4.7	sl. vzjvzh	megla
20.	2. pop.	743-0	17-8	sr. svzhod	jasno

Slovenci in Slovenke! Ne zadržite
družbe sv. Cirila in Metoda!

Borzna poročila.
Ljubljanska
"Kreditna banka v Ljubljani"
Uradni kurs d. borze 18. septembra 1908

Maloletni papirji	Denar	Blago
majska renta	96 30	96 50
marecna renta	99 15	99 35
avstr. krona renta	96 35	96 55
zлата	115 85	116 05
ogrška krona renta	92 80	93
zлата	111 15	111 35
posojilo dež. Kranjske . .	98	99
posojilo mesta	100 10	101 10
posojilo mesta	99 20	100 20
bos.-herc. železnice	97 90	98 90
posojilo 1902	97 95	98 25
ženska dež. banka	96 50	97 50
zast. pisma gal. dež.	99 20	100 20
pešt. kom. k. o. s	103 70	104 70
10% pr.	98	99
zast. pisma inner. hranilnice	98 25	99 25
zast. pisma ogr. cent. dež. hranilnice	99	100
a. pis. ogr. hip. ban.	98	99
obl. ogr. lokalnih železnice d. dr.	99 75	100 75
obl. češke ind. banke	99 90	—
prior. lok. želez. Trst-Poreč	98	99
prior. dolenskih žel.	277	279
prior. juž. žel. kup.	99 40	100 40
avstr. pos. za žel. p. d. . .	—	—
Srečka	152 40	156 40
od l. 1860/4	260 50	264 50
od l. 1864	144 25	148 25
Gzake	267	273
zem. kred. I. emisije	261 50	267 50
II.	239	245
ogrške hip. banke	104 50	105 50
srbske a. fra. 100-turske	185 25	186 25
—	20 45	22 45
Sašitika	474 75	484 75
Kreditne	110	120
inomoške	107	117
Krakovske	62 50	68 50
Ljubljanske	48 50	52 90
Avstr. rdeč. križa	26 75	28 75
Ogr.	68 50	72
Rudolfove	109	119
Selčuburške	490	500
Dunajske kom.	—	—
Dolenski	119 10	120 50
južne železnice	695 25	696 25
Državne železnice	1752	1762
Avstr.-ogr. bančne deln. . .	644 25	645 75
Avstr. kreditne banke	744 50	745 50
Ogrske	237 75	238 75
Živnostenske	145	147
Premogokop v Mostu (Brat.) .	670 50	671 50
Alpske montan	2651	2661
Prska žel. ind. dr.	558 60	559
Pina-Murányi	273	277
Trboveljske prem. družbe . .	553	556
Avstr. orožne tovr. družbe . .	170	172
Češke sladkorne družbe . . .	—	—
Valeza	11 38	11 39
C. kr. cekin	19 09	19 13
30 franki	23 48	23 52
30 marke	23 95	24 03
Boverelgas	117 35	117 55
Marke	95 15	95 35
Laški bankovci	251	252
Rublj	4 80	5
Četrtari	—	—

Žitne cene v Budimpešti.
Dne 19. septembra 1908.
Termin.
Pšenica za oktober . . . . . za 50 kg K 11 31
Rž za oktober . . . . . za 50 kg K 9 31
Koruz za maj 1909 . . . . . za 50 kg K 7 29
Oves za oktober . . . . . za 50 kg K 8 08
Efektiv.
Vzdržljivo.

Zahvala. 3359
Povodom smrti našega nepozabnega, ljubega očeta, ozir. starega očeta in tasta, gospoda
Petra Spreizerja
posestnika in krčmarja v Črnomlju
izrekamo zahvalo vsem, ki so se nas spominjali s tolažili, p. n. c. kr. uradništvo, č. duhovščini, p. n. učitelstvu, gg. pevcem, zastopnikom ognjegasev in vsem, ki so izkazali blagemu ranjkemu zadnjo čast.
Žalujoči ostali.

+
Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo prežalostno vest, da je danes, dne 19. septembra ob 3. zjutraj naš nepozabljeni oče, oziroma stari oče, gospod
Josip Primc
posestnik v Zagorju na Pivki
po daljši, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoč v 75. letu starosti mirno zaspal v Gospodu.
Pogreb predragega rajnika bo v ponedeljek, dne 21. septembra ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti.
Svete maše zadušnice se bodo služile v župni cerkvi v Zagorju na Pivki.
Zagorje na Pivki, dne 19. septembra 1908.
Margareta, soproga, Franjo, Alojz, Josip, sinovi, Marija omožena Česnik, hči 3361

Zahvala. 3358
Za mnogobrojne dokazane sočutja povodom bolezn in smrti svojega nepozabnega soproga, oziroma očeta, gospoda
Karla Šašlja
izrekamo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo sl. pevskega društva za ganljivo petje, sl. požarni bramb, prijateljem in znancem za zadnje spremstvo in darovalcem krasnih vencev
Mokronog, 18. septembra 1908.
Žalujoča vdova in otroci.

Po ceni se prodajo: 3362
Automobil Dion-bouton za 4 osebe, salonski stativ z aparatom, satirni stroj, blokelj in več drugih stvari na Rimski cesti št. 2, spodaj.

Mademoiselle Andrée Prévot (Parisienne)
Institutrice brevetée
donne des
leçons de français
comprenant la lecture, la grammaire, la littérature. An 1er Octobre, ouverture d'un cours spécial de conversation.
S'adresser de 10 h. à Midi et de 2 h à 5 heures hiša Kirbisoh, II. nadstr. levo. 33 5-1

Prodal bodem v torek, dne 22. septembra stoječ smrekov les
obstoječ iz štirih gozdov, ležečih v davčni občini Zgornji Brnik in Cerklje pri Kranju. Kupci naj se zglase ob 9. dopoldne na Zg. Brniku pri gosp. Josipu Jenko (Babiču).
Cerkle pri Kranju.
Janko Vavkem. 3365

Prva goriška vinska klet
Ljubljana, Stari trg št. 13.
Da zamoremo ustreči želji p. n. odjemalce nabavili smo osebno še različna vina samo prve vrste, za kojih pristnost se popolnoma jamči, ter zagotavljamo vedno točno in vestno postrežbo.
Cene vin:
Isabela črno . . . . . 1/2 litra K 0 23
Furlansko črno . . . . . " " " 0 32
Teran istrski črn . . . . . " " " 0 36
Beloško istrski črn . . . . . " " " 0 40
Modra frankinja . . . . . " " " 0 44
Cviček najfinjši . . . . . " " " 0 44
Burgundec . . . . . " " " 0 60
Teran kraški . . . . . " " " 0 60
Vipavsko belo . . . . . " " " 0 32
Istrsko belo . . . . . " " " 0 32
Goriško rumeno . . . . . " " " 0 36
Rebula prve vrste . . . . . " " " 0 40
Rizling goriški . . . . . " " " 0 60
Muškatelec . . . . . " " " 0 60
Pelinkovec (Wermouth) . . . . " " " 0 80

Zahvala.
Za dokazane odkritosrčne sočutja, ki so nam došli povodom ne-
nadne smrti našega predragga, nepozabnega soproga oziroma očeta, sta-
rega očeta, brata in tasta, gospoda
Josipa Šumana
izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo.
Osobito se zahvaljujemo vsem p. n. udeležnikom pogrebne spre-
voda in darovalcem prekrasnih vencev.
Zlasti se zahvaljujemo prečastiti duhovščini, velečenjenim gospo-
dom zastopnikom državnih in samoupravnih uradov, sl. šolskim zavodom itd.
Bog povrni!
V Ljubljani, dne 19. septembra 1908,
Žalujoči ostali.

Zahvala.
Tem potom se podpisanci najiskreneje zahvaljujemo slavnemu občinskemu svetu, posebno pa g. županu, ki je sprožil misel za ustanovitev zavoda „Sangrad“, ki je pokazal kako blagodejno vpliva na zdravje in telesni razvoj otrok. Ob enem se zahvaljujemo nadzor-
nikom in sploh vsem drugim pri-
jateljem otrok, ki so prav očetovsko skrbeli za svoje varovanje.
Kvakežni očetje:
Staut, Vrhunc, Vrečar, Beniček, Trček, Aplenc, Slanovec, Hvale, Bolhar, Mlakar. 3353

Karlovac
GISSHÜBLER
najboljša zdravilna in osvežujoča pijača, ki se je vedno dobro obnesla pri želodčnih in črevesnih boleznih, pri boleznih ledic in mehurja, in jo priporočajo najodličnejši zdravniki kot bistveno podpiralno sredstvo pri Karlovarških in drugih kopalnih zdravilnih, kakor tudi po rabi teh toplic in za nadaljno zdravljenje. 1+9-2

V Ljubljani se dobiva pri Mihaelu Kastner-ju in Petru Lassnik-u in v vseh lekarnah, večjih špecerijah, vinskih in delikatesnih trgovinah.
Išče se primeren prostor za trgovino z mešanim blagom.
Ponudbe pod „prostor“ na upravništvu „Slov. Naroda“. 3339-1

Ceres
jedilna mast.
Katera je najčistejša mast?
Iztiska se iz posušenih kokosovih oreh v lastnem zavodu in od vsega početka izdeluje v skrbno snažnih aparatih, ne da bi prišla v dotik s človeškimi rokami.

Uradno dovoljena
še 15 let obstoječa
najstarejša ljubljanska
posredovalnica stanovanj in služeb
G. FLUX
Gospodske ulice št. 6 3331
išče nujno: več kuharic, hišen, gospodinj, dam v oporo gospodinj, gospodinj k deklici brez matere, bone za Egipet, Ogrsko in Berlin. Velika izbira boljših deklic, zlasti z izpričevali. Stalna mesta, dobro plačilo. Predstaviti se je takoj.

Vestna in kolkor možne hitre postrežba zagotovljena.
Zunanji dopisom je priložiti znamko za odgovor.
Prosi se za natančni naslov.

Brez preklica ob vsakem vremenu!
Jutri, v nedeljo, 20. t. m. v hotelu „ILIRIJA“ KONCERT
Ljubljanske društvene godbe
Začetek ob 8. Vstop prost.
Za obilen obisk se priporoča
Marija Novak
hotelirka. 3357

Poslano.
Ker bivši moj soprog in nekateri njegove vrste širijo neke neresnične stvari o meni, opozarjam, da bom od vsakega, ki bo to ponavljal, iskala sodnijsko zadoščenja.
Postojna, 19. septembra 1908.
Frančiška Lovšin
poročena Jež. 3360

Zahvala.
Tem potom se podpisanci najiskreneje zahvaljujemo slavnemu občinskemu svetu, posebno pa g. županu, ki je sprožil misel za ustanovitev zavoda „Sangrad“, ki je pokazal kako blagodejno vpliva na zdravje in telesni razvoj otrok. Ob enem se zahvaljujemo nadzor-
nikom in sploh vsem drugim pri-
jateljem otrok, ki so prav očetovsko skrbeli za svoje varovanje.
Kvakežni očetje:
Staut, Vrhunc, Vrečar, Beniček, Trček, Aplenc, Slanovec, Hvale, Bolhar, Mlakar. 3353

Dva jako lepa, svetlorjava psa jazbečarja sta naprodaj.
Kje, pove iz prijaznosti upravništvu „Slovenskega Naroda“. 3311 2
Gostilna
v Ljubljani, z 2 sobama, se da v najem za november. Povpraša se v gostilniških prostorih. 3273-3
Kje, pove uprav. „Slov. Naroda“.

Lepo stanovanje
v solnčni legi, obstoječe iz 2 sob, kuhinje, jedilne shrambe in kabineta ter s porabo perilnice in delom vrta se odda za november na Dunajski cesti št. 60. 3217-2

Velika soba
brez oprave, pripravna za pisarno ali kakega gospoda, s posebnim vodom, se odda za novemker na Rimski cesti št. 6, spodaj. 3288-3

Absolventinja praškega konservatorija uči za zmeren honorar igranje na klavir.
Naslov pove upravništvu „Sloven-
skega Naroda“. 3341-1

Svež ptičji lep (lim)
se dobiva pri: 3342
Jos. Miheliču v Ljubljani,
Florjanske ulice šte. 37.

Mlinarja
za štule mleti takoj sprejemem v Kamniku, oziroma se da mlin v najem.
Avgust Terpinč
v Kamniku

Kovačnica
v Ajdovščini na Primorskem se odda v najem z vsem orodjem in stanovanjem vred. Oglašajo naj se samo taki, ki imajo podkovsko šolo.
Naslov pove upravništvu „Slov. Naroda“. 3212-4

Mlle Marie Louise Bouchage née Française ouvre à partir du 1. octobre un cours de grammaire et conversation.
S'adresser Dunajska cesta št. 17. 3293 3

Dobre izurjene šivilje in učenke
se takoj sprejmejo v modnem salonu 3340-1
Elize Hitzl-Huber
Francovo nabrežje št. 1 v Ljubljani.

Zahvala.
Tem potom se podpisanci najiskreneje zahvaljujemo slavnemu občinskemu svetu, posebno pa g. županu, ki je sprožil misel za ustanovitev zavoda „Sangrad“, ki je pokazal kako blagodejno vpliva na zdravje in telesni razvoj otrok. Ob enem se zahvaljujemo nadzor-
nikom in sploh vsem drugim pri-
jateljem otrok, ki so prav očetovsko skrbeli za svoje varovanje.
Kvakežni očetje:
Staut, Vrhunc, Vrečar, Beniček, Trček, Aplenc, Slanovec, Hvale, Bolhar, Mlakar. 3353

Dijaki

se sprejmejo pod primernimi pogoji na hrano in stanovanje. 2913-11
Naslov v uprav. „Slov. Naroda“.

Lezioni italiane.

Grammatica, conversazione, letteratura. — Principio il 1. ottobre. S'annuncia dal 27 di questo, dalle 11 fino le 4 a Marije Terezije cesta 4, part. 3882-3

Delež

narodnega, dobro vpeljanega podjetja, ki nese 10% čistega dobička, se prodaja zaradi družinskih razmer. Pojasnila v uprav. „Slovenskega Naroda“. 326-3

Prodajalna

z opravo in stanovanjem se odda takoj v najem. — Prostor izvrsten.

Pismene ponudbe na Fran Cvek v Ljubljani-Meste. 3302-2

Lepa prilika!

Dobro idoča trgovina z galanterijskim blagom se takoj prodaja zaradi družinskih razmer.

Pisma naj se oddajo na upravništvu „Slovenskega Naroda“ pod imenom „Prihodnost“ 3235-3

Dva čevljarska pomočnika

dobro izurjena sprejme takoj Maks Henigman, čevljarski mojster v Toplicah pri Novem mestu na Dolenjskem. 3309-3

Gospodinja

zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, izvežbana v trgovskem obveščanju s strankami in sposobna reprezentovati podjetje, se sprejme. Pogoji po dogovoru. 3263-3
Ponudbe sprejme Jean Schrey, Gradišče štev. 5 v Ljubljani.

Spretna šivilja dunajska

se priporoča cenjenim damam. Poučuje tudi krojno risanje in prirojanje. Učenke se sprejemajo.

Ulice na Grad št. 1, I. nadstr. 3343

Prodajo se

3 majhne hiše

zraven nahajajoča se gostilna, velik vrt ter stavljen prostor. 3290-2

Več se izve v gostilni štev. 22 v Spodnji Šiški

Posestvo

s staro, dobro idočo gostilno, oddaljeno 3/4 ure od Celovca, ob glavni cesti, se prodaja pod prav ugodnimi pogoji. — Posestvo obsega okrog 24 orolov njiv, travnikov in gozda, vse v ravnini, poslopja so zidana in enonadstropna. 3-28-2

Kupci naj se blagovolijo obrniti na Simona Tauschitscha, posestnika in gostilničarja, Grabštaja, Koroško.

Ženitna ponudba.

Nadučitelj bi se rad seznanil s pridno in izobraženo gospico, staro 19-27 let. Jmeti mora nekaj premoženja.

Resne ponudbe s sliko, ki se takoj vrne pod naslovom „A. G.“, pošte restantne Ljubljana.

Na anonimno se ne odgovarja.

Optični zavod Jos. Ph. Goldstein

Pod trančo št. 1 priporoča 38 vse v svojo stroko spredajoče predmete po zelo nizkih cenah. Popravilno in ceno. Vnanja naročila z obratno pošto.

Specerijska trgovina

s popolno opravo se takoj prodaja v Vodmatu

Naslov pove upravništvu „Slov. Naroda.“ 3277-3

Priloge po vzorci:

BARHENTOV, FLANEL, MODNEGA BLAGA

platna, damasta, kanafasa itd., vse novo, ki jih franco pošilja znamenita uvozna trdka

V. J. Havlicek a br. Podebrady 311-1 (Kraljevina Češka.)

Zavoj s 40 m raznih ostankov pralnega blaga letnega in zimskega pošiljam za 18 kron franko po povzetju.

Industrijsko veleposestvo na Spodnjem Štajerskem

prekrasna graščina z velikim parkom, hlevi in gospodarskimi poslopji, okoli 1000 orolov dobrega zemljišča, veleposesno tovarniško podjetje, ki se prav lahko vodi, industrijska stroka, sedaj v zakupu za letnih 20 000 K. To posestvo je izmed najbolj donosnih na Štajerskem. — Cena z modernimi tovarniškimi napravami, gospodarskimi stroji, 200 glavami govedi, 20 konji, mnogo prašiči in zalogami K 1.200.000. Naplčila je treba okoli polovice.

Pojasnila daje samo na relikte same zemljišči oddelek banke in menjalnice L. Weiss v Gradcu, Kaiserfeldgasse 24. 3327

Superfosfati

rudninski in živalski so najbolj preizkušeno, najbolj zanesljivo in najcenejše gnojilo iz fosforove kisline za vse vrste zemlje.

Vsebinska strogo zadržana. Jamci najhitrejši učinek, najvišje dohodke.

Dalje 572 16 amonijak, kali in soliterjevi superfosfati.

Dobavljajo jih vse trdnice za umetna gnojila, kupčevalci in kmetijske zadruge.

Biró: PRAGA, Příkopy 17.

Dijaki

se sprejmejo za prihodnje šolsko leto na stanovanje z dobro hrano in pod strogo nadzorstvo. Klavir stoji na razpolago. Stanovanje se nahaja na Marije Terezije cesti v I. nadstropju. 2765-7

Natančneje pojasnilo da g. Josipina Lavrenčič, Marija Terezija cesta št. 11.

Sprejme se takoj **trgovski pomočnik** spreten špecerist in železninar. Le z dobri in priporočljivimi izpričevali se vpoštevajo. — Sprejme se tudi

učenec

star 14 let, ki je dovršil vsaj ljudsko šolo v trgovino s špecerijskim blagom in železnino 3332-1

Franc Guštin

trgovina z mešaním blagom v Metliki.

Mladega uradnika,

trgovsko izobraženega, popolnoma večvega slovenščine in nemščine v govoru in pisavi išče za takojšen nastop večja tovarna strojev in livarna železa na Moravskem. Gospodje z znanjem laščine imajo prednost.

Ponudbe s prepisi izpričeval, ki se ne vrnejo, pod „Tovarniški uradnik“ na upravništvu „Slovenskega Naroda“. 3354-1

C. kr. okr. sodišče Kranjska gora, odd. dne 15. septembra 1908.

Trgovsko učilišče in vzgojevališče v Ljubljani.

Ustanovljeno 1834. Ustanovljeno 1834

Vpisovalo se bo za šolsko leto 1908/09

dne 26., 27., 28., 29. in 30. septembra od 9. do 11. dopoldne in od 3. do 5. popoldne

Pouk se prične 1. oktobra 1908.

Arthur Mahr ravnatelj in lastnik. 3352-1

Zaloga pohištva

v ljubljanskem „Kolizeju“ na Marije Terezije cesti štev. 11

Puc & Komp.

dobavlja kompletne sobne oprave. Vedno velika izbira. Tapetniško blago in železno pohištvo. Lastne delavnice. 2825-11

Otvoritev jesenske in zimske sezone!

Popolnoma sortirana zaloga

za jesensko in zimsko sezono

In največja izbira moške in damske obleke ter konfekcije za dečke in deklice.

Čudovito nizke cene!

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič v Ljubljani, Mestni trg štev. 5.

Pozor! Priporočam slav. občinstvu svojo ogromno zalogo umetno izdelanih **Pozor!**

nagrobni spomenikov

iz vsakovrstnega trpežnega marmorja in granita. Zaradi prenapolnjene zaloge prodajam sedaj 30% ceneje nego doslej in sicer

nagrobne spomenike od 10 K naprej cementne nagrobne okvire več vrst od 5 K naprej.

Pri vseh delih jamčim za popolno trpežnost. Prevzemam tudi naročila slik za spomenike po jako nizkih cenah. S spoštovanjem 3355-1

FR. KUNOVAR

polg novega pokopališča pri Sv. Križu v Ljubljani.

Svoji k svojim! Velika zaloga Svoji k svojim!

vsakovrstnega pohištva

od navadne do najfinejše vrste po najnižjih cenah.

PETER JERAJ

TRST, ulica Vincenzo Belini štev. 13 3171-4

ter vogal ulice Sv. Katarina.

2915-3 **Neprekosljiva**

je od mene iznajdena in na moji 8letni hčerki, ki ima 100 cm dolge lase, preizkušena, obl. var.

lasna pomada „Ella“

iz neškodljivih snovi

sestavljena, in je najzanesljivejši pripomoček proti hudemu izpadanju las, pospešuje rast las in brade, brani, da lasje prezgodaj ne osive, odstranja prhljaj, daje lasem blesk in polnost, kar jako olajšuje napravljanje kakršnekoli frizure

Lasna pomada „Ella“ pomaga že po kratki rabi. Lonček stane 2 K, 3 lončki 5 K

Dobiva se pri gospe Kamili Mitzy, Maribor, Štajersko, Gothejeva cesta 2 K, II. nadstr., vr. 12.

Zunanja naročila samo po povzetju ali denar naprej.

Naznanilo. Svojim p. n. podpornikom in znancem naznanjam, da prispevam sredi oktobra in sopol prižnem 5

plesnim poukom

Privatne družbe ter klube itd., ki se nameravajo udeleževati pouka, prosim uljudno, naj se do mojega dohoda zanesljivo odločijo. Gg. p. n. dijakom, ki se hočejo združiti v klube, sem pripravljeno dovoliti posebne olajšave.

Opozorjam na to, da noben od oblastva ne avtoriziran plesni učitelj nima pravice poučevati ples in sestavljati plesne družbe.

Z velespoštovanjem

Giulio Morterra plesni učitelj. 3329-1

Seydlin

Najbolje za zobe

NARODNA KNJIGARNA

Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo pripovednih spisov v raznih jeziki.

Prodajalka

dobro izurjena v trgovini z mešanim blagom, večja slovenskega in nemškega jezika, se sprejme takoj.
Ponudbe, če mogoče s sliko, naj se pošljejo na trgovino: **Josip Rožič** v Pregradi pri Rogatcu. 3303-2

Izurjen pisar in spreten strojepisec z enoletno sodno in dveletno notarijsko prakso, popolnoma več slov. in nemškega jezika v besedi in pisavi, išče primerne

službe.

Nastopi takoj ali s 1. oktobrom t. l. Ponudbe pod „Strojepisec 29“ na uprav. „Slov. Naroda“. 3281-3

Ključavničarstvo
Ign. Fasching-a vdova
Poljanski nasip št. 8. Reichova hiša.
Izvrstno in solidno delo.
Cene zmerno. Popravila se točno izvršujejo.

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8
priporoča v lastni šivalnici izdelano

perilo

za otroke, gospe in gospode.

Za izdelovanje perila doma priporoča svojo bogato zalogo platna in šifona v vseh širinah in kakovostih, švicarsko vezenje, prte in prtiče, brisalke itd.

Kakor znano le dobro blago in zelo zanesljive cene.

Naročila za venkaj točno in zanesljivo. Opozorim na razstavljeno perilo v „Narodnem domu“. 3317-2

BYROLIN

Francose donne cours et leçons de grammaire et conversation.

Sv. Petra cesta št. 20, I. nadstropje. 3298 3

stanovanja

vsake vrste z eno, dvema ali večimi sobami od 8 kron mesečno naprej, se takoj ali za pozneje oddaje v novozgrajenih hišah v Predovičem Selu poleg Ljubljane. 937 28
Več se izve pri **Elju Predoviču** na Ambroževem trgu 7, Ljubljana.

Vodna moč

40 konjskih sil, oziroma pogorel mlin ležeč 25 minut od kolodvora Področica, ob deželni cesti, pripraven za kak umetni mlin ali kaj drugega ter poleg stoječa hiša se ceno prodaja. Več se izve pri **Marko Kometter** na Bistrici, pošta št. Jakob v Rožu, Koroško. 3219-2

SUKNA

In modno 2884 blago za obleke priporoča firma **Karel Kocian** tvornica za sukno v Humpolcu na češkem. 10
Tvorniške cene. Vzorec franko.

oramo, mila, puder, neprekosljivo in neuprljivo proti raskavi koži, prihlajem, lahkim ranam na koži, opeklinam, ranam, odrgnjenju neg, zaradi napora od športa, vročine, prahu, potu itd. nastalih kožnih bolečinam. Ispricuvala prvih zdravnikiških kapacitet. V lekarnah, drogerijah, parfumerijah in naravnost pri tvornicah Dr. Graf & Ke., Dunaj VI/I, Koperniksg. 10.

m lin

z nekoliko posestvom. 3243-3
Kdo, pove uprav. „Slov. Naroda“.

Ljudevit Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach) na Koroškem.
se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovce in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, sprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preskušene in od mene preizkušene. — Ilustrovani ceniki zastoj. 38

Snežnobelo pere
Schicht-
ovo
milo.

Pristno samo z znamko „Jelen“ in imenom „Schicht“.

Prodajalka

za mešano blago in meške obleke, ki je dovršila trgovski tečaj in je tudi večja v govoru laškega jezika se sprejme. 3300-2
Naslov. v uprav. „Slov. Naroda“.

Vinske sode

nekaj skoro novih, dobrih in močnih, približno od 600, 1200 do 8000 litrov, prodaja po nizki ceni 2991 8

FRAN CASCIO
šelenburške ulice šte. 6.

Prodaja se iz proste roke pod ugodnimi pogoji

posestvo

v Malih Vižmarjih šte. 68 (ob državni cesti). K posestvu spada vila z ograjenim vrtom in dvoriščem, sadni vrt in njiva ter nekaj travnika. Zelo ugodna lega. Pripravno za pensionista.

Poizvedbe v Ljubljani, Dalmatinske ulice št. 5, I. nadstropje na desno. 3264-3

Kdor hoče ceno

žganje

brez žgalnega kotla

maj kupi pri **Radovanu Popoviču**, trgovcu iz Novega Sada

knjigo,

iz katere se nauči, kako se dela žganje in manipulira z vinom; cena je 6 K. Istotako prodaja za napravljanje žganja potrebni material s praškom. Cena za 100 lit. je 8 K. 3186 3

Hiša v Celju

na Graški cesti, dvonadstropna, ki donša mesečno 368 K, z vpeljanim vodovodom in plinovo razsvetljavo, polovica hiše še 8 let davka prosta,

se ceno prodaja.

Več pove upravništvo „Slovenskega Naroda“. 3283-3

Prodaja se lepa, majhna, nova

hiša z vrtom

njivami ali brez njiv, kakor tudi z gozdom ali brez gozda. Lastnik vrši v njej več let urarsko obrt, na kar se opozarjajo gg. kolege. Prodaja se prostovoljno radi družinskih razmer. Cena se izve pri lastniku **Valentinu Košmerlu**, urarju na Vrhniki. 3238 4

Veliko zalogo gramofonov in plošč

tudi s slovenskimi k omadi; plošče od 1-80 naprej priporoča

FR. P. ZAJEC, urar
2291 Ljubljana, Stari trg 26. 14

Prostovoljno se prodaja.

Ker nameravam radi svoje visoke starosti opustiti lemo trgovino, prodam vse svoje

posestvo

v Mojstrani (Dovje) št. 20, namreč: enonadstropna z gospodarskim poslopjem,

dve žagi ob stanovitni vodi (ena na turbino) — vse v najboljšem stanju — in 170 orolov dobro zaraščene gozda.

Natančneje se izve pri lastniku **Tomažu Zupanu**. 3276 3

Karlovec IGNACIJ JELLENC Karlovec

Velet trgovina z železom in izdelovalnica bakrenega blaga.

Veliko skladišče gospodarskih strojev iz najglasovitejše tvornice, kovaškega, ključavničarskega in stolarskega orodja, vseh vinogradskih potrebščin, vevkupnega gradnega materiala, Roman in Portland cementa, nagrobnih križev, nepremočljivih pokrival za vozove, krovne lepenke, kovaških mehov, gotovih železnih plugov, vinskih preš, pump i. t. d.

Veliko in stalno skladišče traverz.

Izvršujem tudi vse ostale vrste žganjskih kotlov po naročilu ali po načrtu, kakor tudi vse ostalo bakreno blago. Jamčim za vsak kotel. Cenovnik pošljem na zahtevo zastoj in franko.

Bakreno blago lastnega proizvoda.

Žganjski kotli lastnega proizvoda.

Jamčim za vsak žganjski kotel.

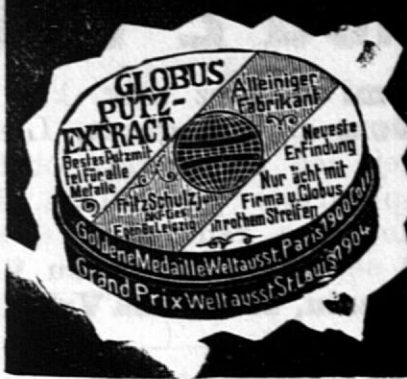
Spretni zidarji

se iščejo

za Zagreb, (plače do 5-20 K, delo traja vso zimo)
pri arhitektih HÖNIGSBERG & DEUTSCH, c. in kr.
dvorna stavbnika.

3335-2

Na svetovni razstavi v St. Louis 1904
najvišja odlika „Grand Prix“

Globus
čistilni ekstrakt
čisti boljše kakor
vsako drugo kovijsko čistilo

1 1190 3

Tvrška ustanovljena l. 1858. Telefona za Dunaj št. 350 in št. 20585.

Veletržec z vinom
A. KAJFEŽ, Kočevje.

Filijalke:

LJUBLJANA, (prodaja na debelo).
DUNAJ I., Hohermarkt št. 3. (restavracija).
DUNAJ XVI., Sechshaus, Vladukt št. 1 (restavracija).
DUNAJ XV., Mariahilfergürtel 33 (prodaja na debelo).

149 27

Fr. P. Zajec

Ljubljana
Starl trg 26

priloga
svoj dobro urejeni
:: optični zavod ::
kakor razna očala,
ščitnice daljnogleda
toplomerje, zrako-
merje itd. — Očala in
ščitnice se napravijo na-
tačno po zdravniškem
receptu.

Velika zaloga
žepnih
in stenskih
ur
zlatnine in srebrnine.

Čeniki za optično blago in separati ceniki ur in
zlatnine se razpošiljajo franco.

Kofeina prosta kava HAG

(Varšivena znamka rešilni pas)

napravljena po patentovanem postopanju
trgovske delniške družbe za
kavo v Bremenu, ni surogat, nego
resnična kava, ki ji je odtegnjena
škodljiva sestavina kofein, zatorej

popoln kavni okus
brez škodljivih posledic.

Generalna zastopnika za Avstro-Ogr.

Trojan & Koppauer na Dunaju,
IX/2, Fluchtgasse št. 2

Ponatis prepovedan. 3032-1 IV

Lepo posestvo

z njivami, travniki in gospodarskim poslopjem,
z veliko hišo št. 33 v Zgornji Šiški
se bode dalo v najem

za dobo 5 let. Natančnejša pojasnila se dobe pri podpisa-
nem županstvu.

Javna dražba se bode vršila v

nedeljo, t. j. 20. t. m. ob 3. pop.
pri zgoraj omenjeni hiši.

Županstvo občine Zgornja Šiška
dne 16. septembra 1908.

Jvan Zakotnik.

3319 3

Trgovski pomočnik

dobro izurjen prodajalec za trgovino
z mešnim blagom in

učenec

iz dobre meščanske hiše in primerno
vzgojo se sprejmeta takoj pri
tvrdki M. Elsner v Ljubli. 3294-3

Ugoden kup
ostankov

40 metrov zefira, barhenta,
fleane, voala itd.
lepo razrezani v dele od 1 do 8
metrov pošilja po povzetju franco

za 18 kron
vrlo znamenita izvozna firma
V. J. Havlicek & bratr
v Podbradib (Češko)
Naročite takoj.

Priloga:
Velečeni gospod!
Obračun se zopet do Vas,
ker sem bila doslej vselej z na-
ročilom zadovoljna.
Z vsem spoštovanjem R. C.
Jimramov, 6. XII. 07.

3110 2

2716 Glavna zaloga v lekarni 35
Ub. pl. Trnkóczyja v Ljubljani.

Primarius
dr. V. Gregorič
Ljubljana

kronska ustna
voda
EUODIN

Zakonito varovano.
Specijalitet za kadičce.
10 do 15 kapljic v kozarec vode.
Cena 2 kroni.

Glavna zaloga v lekarni
Ub. pl. Trnkóczyja v Ljubljani.

Narodna
knjigarna
v Ljubljani

na Jurčičevem trgu št. 3.

priloga

kancelijski, konceptni, doku-
mentni, ministrski, pisemski,
ovitni in barvani papir.

Kasete s pisemskim papirjem.

Trgovske knjige
v vseh velikostih, črtane z eno ali
z dvema kolonama, vezane v papir,
platno ali polusnje.

Odjemalne knjižice po različnih
cenah.

Zaloga šolskih zvezkov in risank.

Zavitke za urade v vseh velikostih.

Velika izber
vseh pisarniških potrebščin,
svinčnikov, peres, peresnikov,
radirk, kamenčkov, tablic,
gobic, črnala itd.

Barve za šole in umetnike.

Razglednice
pokrajinske, humoristične, umet-
niške vseh vrst od najpreprostejših
do najfinjših.

Albumi za slike in dopisnice,
vezane v pliš in v usnje.

Poezijske knjige.

Podobice za otroke.

Leseni okvirčki za razglednice.

Risalne deske, trikotniki, palete,
risalna ravnila, tuše, čopiče.

Notesi in tintniki.

Razglas.

Dne 21. septembra 1908 dopoldne ob 9. uri se bodo
prodajali v Spodnji Šiški št. 77 pri Ljubljani na
javni dražbi v stečajni sklad tvrdke J. C. Juvančič
spadajoči

prazni vinski transportni sodi

različne velikosti. Natančnejša pojasnila pri podpi-
sancu.

Dr. Viljem Schweitzer,
stečajni upravitelj.

3233-2

ustanovljen 1870. **Fotografiški zavod** ustanovljen 1870.
Julij Müller

si usoja vljudno naznanjati, da je svoj novi, v modernem slogu
zgrajeni atelier zopet otvoril

v hiši „Ljudske posojilnice“
nasproti hotela „Union“

in se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh vrst fotografij
samo najmodernejše izvršitve prve vrste.

Obilega obiska prosi z velespoštovanjem.

3344-1 **Julij Müller, fotograf.**

Pozor krčmarji!

kadar kupujete vino ali grozdje!

Stanujem v Poreču že mnogo let in poznam popol-
noma tukajšnje razmere glede dobrih in manj dobrih vin
in se zatorej priporočam vsem krčmarjem, naj se zanesljivo
obračajo na me pismeno ali ustmeno, ker posredujem v vseh
razmerah brezplačno.

3279-3 **Martin Sreboth, trgovec**
Poreč, Istra.

Senzacionalna iznajdba!

P. n.

Podpisani si usoja cenjenim prebivalcem v Ljubljani in okolici naj-
topleje priporočati

patentovani francoski aparat za srkanje prahu

BIRUM

ki je neobhodno potreben pri hiši, in vljudno vabi v ogledovanje.

„BIRUM“ je najpreprostejši, naj- temeljitejši in **najcenejši srkalec prahu**

za preproge, oblaženo pohištvo, postelje, biljarde itd. Iztepanje

in krtačenje je poleg „Biruma“ nepotrebno.

„BIRUM“ prah popolnoma posrka, ne da bi škodil tkaninam in ne

„BIRUM“ povzroča prahu.

„BIRUM“ z lahkoto opravi ena oseba in ne zavzame skoraj nič

prostora.

Cena 60 kron.

Cenjena vprašanja na

LUDVIKA KOLM

hotel pri „Maliču“ Ljubljana hotel pri „Maliču“.

Dobiti me je od 12.-2. in od 6.-8. zvečer v kavarni „pri Slonu“.

Na željo pridem na dom. Nikogar se ne sili, da bi moral hupiti.

3345

Knjigarna

Kleinmayr & Bamberg

v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 2.

priloga svojo

popolno zalogo

vseh na tukajšnjih in zunanjih učiliščih, zlasti na o. kr. I. in
II. državni gimnaziji, na o. kr. državni gimnaziji z nemškimi
poučnim jezikom, na o. kr. višji realki ter na o. kr. moškem in
ženskem učiteljskem, na mestnem dekliškem liceju in višji dekliški
šoli tukaj, na zasebnih, ljudskih in meščanskih šolah uvedenih

šolskih knjig

v najnovejših izdajah in po najnižjih cenah.

Zaznamki navedenih knjig se dobivajo zastonj.

3218-7